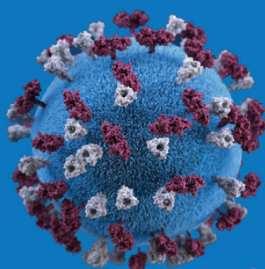
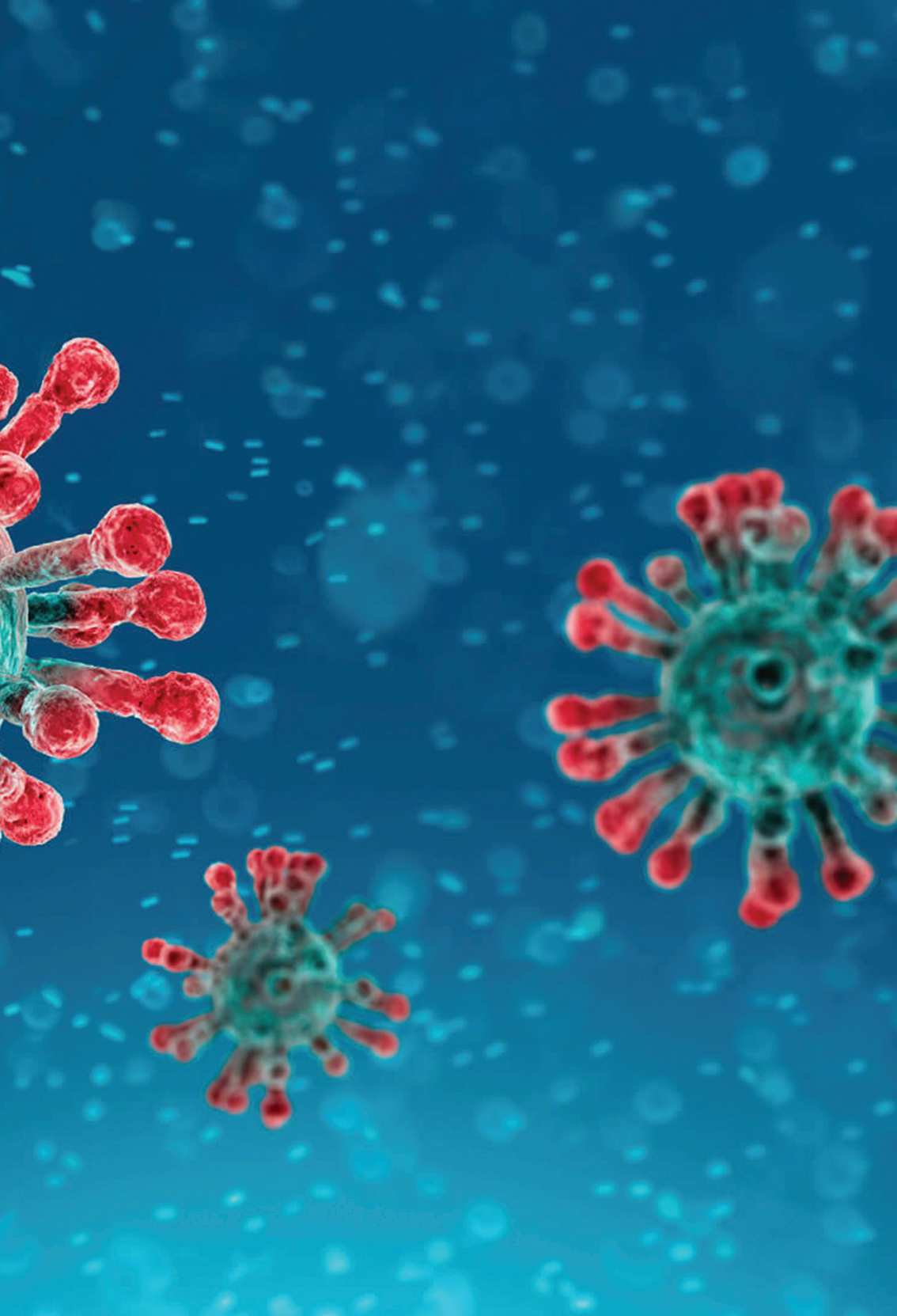

شبهه ویروس

پاسخ به شبهات کرونا

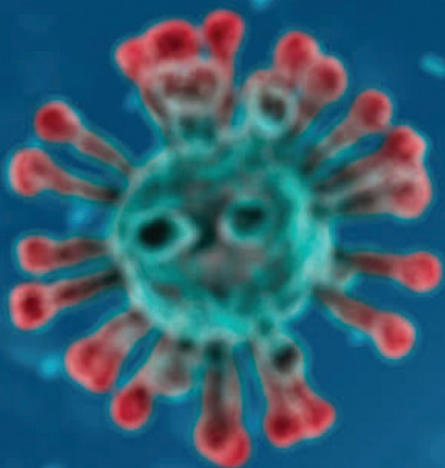
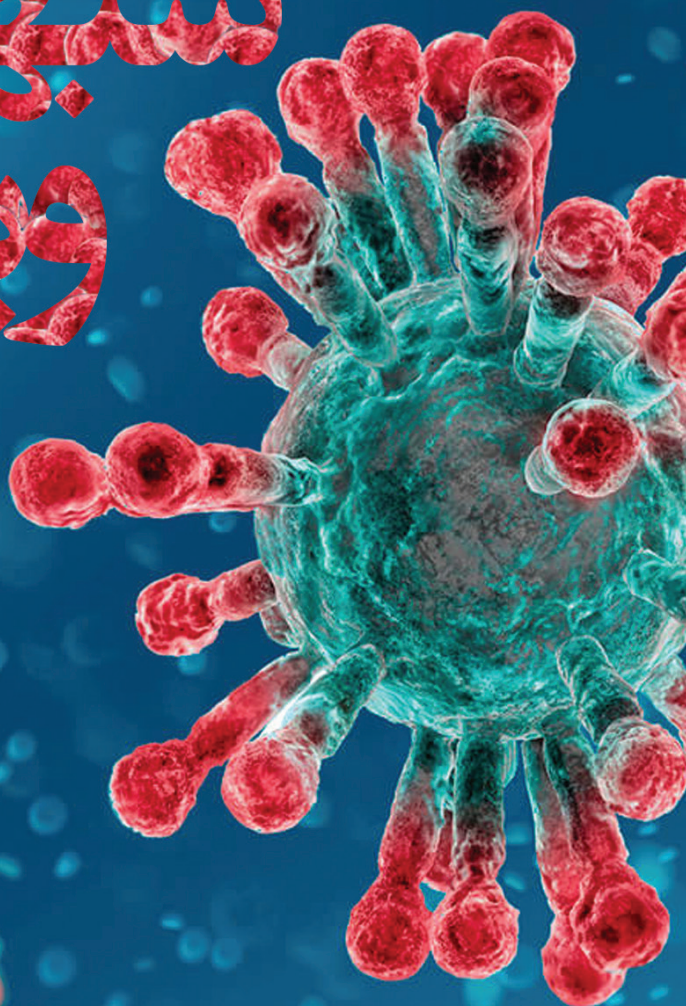

سورة الاحقاف

شبهه ویروس

پاسخ به
شبّهات کرونا

سعداء soada.ir

سرشناسه: راجی / سید محمد حسین
عنوان و نام پدیدآور: شبهه ویروس؛ پاسخ به شبهات کرونا / سید محمد حسین راجی
مشخصات نشر: سعداء
مشخصات ظاهری: ۸۶ص.، رنگی، ۲۱،۵ × ۱۴/۵ س م
یادداشت: چاپ اول.

نویسنده: سید محمد حسین راجی
به اهتمام جمعی از نخبگان آقایان: محمد علی سجادی، سجاد کمالی نیا، محسن فوجی
و خانم‌ها: مائده صفایی، فاطمه حجتی، ایران قاسم پور، فاطمه حکم آبادی، رقیه حسین زاده
صفحه آرا: حسین فکوریکتا
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹
ناشر: سعداء
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

فهرست

۹.....مقدمه

۱۱.....شبهات سیاسی

ایران درباره ویروس کرونا مخفی کاری کرد تا مراسم ۲۲ بهمن و انتخابات را برگزار کند و این امر موجب شد تا یک بیماری قابل پیش گیری به یک اپیدمی تبدیل شود!.....۱۳

به دستور ستاد ملی مبارزه با کرونا، وزارت بهداشت تنها مرکز مجاز اطلاع رسانی درباره کرونا است و دیگر رسانه ها و مراکز حق انتشار اخبار در این باره را ندارند. این، یعنی پنهان کاری و جلوگیری از رسیدن اطلاعات موثق به مردم!.....۱۶

انستیتو پاستور که مرکز اصلی تشخیصی بیماری کرونا است، هم اکنون در اختیار مقامات لشکری و کشوری است که پیوسته برای معاینات به آن جا مراجعه می کنند؛ در حالی که عموم مردم با مشکلات زیادی در این راستا مواجه اند!.....۱۹

بیمارستان «مسیح دانشوری» همان کاخی است که مظفرالدین شاه برای

عیاشی خود ساخت و رضاشاه کبیرآن را به بیمارستانی برای رفاه حال عموم مردم تبدیل کرد!..... ۲۰

منشأ ایجاد و گسترش ویروس کرونا در ایران از طریق طلاب چینی ((جامعه المصطفی)) قم بوده است..... ۲۲

مسأله کرونا در واقع سیاست نظام برای سرپوش نهادن بر ناکارآمدی‌ها و انحراف اذهان مردم از مشکلات اقتصادی و سیاسی است؛ امروز مردم فقط از این‌که چند روز بیش‌تر زنده بمانند خوشحال‌اند و از مسائل مهم‌تر غافل شده‌اند!..... ۲۳

آیا گسترش ویروس کرونا در ایران نشانه‌ای دیگر از ناکارآمدی عمومی نظام در رسیدگی و تدبیر امور کشور نیست؟!..... ۲۴

وعده توزیع رایگان ماسک توسط وزارت بهداشت جمهوری اسلامی یادآور وعده امام خمینی برای آب و برق رایگان است؛ که هیچ‌کدام اجرایی نشدند!..... ۲۵

چرا قم قرنطینه نشد اگر علما با آن مخالفت نمی‌کردند ویروس در ایران منتشر نمیشد؟!..... ۲۶

اگر به جای این همه امام‌زاده در ایران بیمارستان ساخته بودند، الان مشکل کمبود تخت بیمارستان نداشتیم!..... ۲۹

شبهات اعتقادی..... ۳۱

روحانیون و مذهبی‌ها همواره ادعا می‌کردند که علت مشکلات، بلاها و بیماری‌ها گناهان مردم است؛ اما در بحران کرونا هم خودشان شدیداً به توصیه‌های پزشکی عمل می‌کنند و هم مردم را به رعایت توصیه‌های پزشکی تشویق می‌کنند و حرف‌های پیشین خود را فراموش کرده‌اند!..... ۳۳

تا پیش از این ادعا می‌شد که دین و مناسک دینی تنها راه رفع مشکلات و پیش‌گیری از نابسامانی‌هاست. مذهبی‌ها همواره به دانش و فن‌آوری انسانی بی‌اعتنا بوده‌اند؛ اما اکنون روشن شد که تنها علم می‌تواند به بشر کمک کند تا بر مشکلاتی نظیر بیماری‌ها غلبه کند!..... ۳۷

ویروس کرونا و هر عامل بیماری‌زای دیگر، عواملی مادی هستند که تنها

به سبب آلودگی محیطی و بیماری‌های زمینه‌ای مؤثرند و تنها راه مبارزه با آن رعایت اصول بهداشتی و کنترل‌های پزشکی است؛ و این دعا و توسل اموری خرافی است که موجب بی‌اعتنایی به روش‌های علمی و معتبر و به تعویق افتادن درمان می‌شود!..... ۴۰

حرم‌هایی که روزی دارالشفای بیماران و پناه‌گاه حاجت‌مندان معرفی می‌شد، امروزه باید توسط مواد ضد عفونی، ویروس‌زدایی شود و مردم در آن تجمع نکنند تا مبادا به بیماری مبتلا شوند! پس اعتقاد به دارالشفای بودن حرم‌ها و چنین مکان‌هایی صحیح نیست..... ۴۲

مگر روحانیان ادعا نمی‌کنند که امامان قدرت بیکران دارند و می‌توانند در همه عالم تصرف کنند؟ پس چرا الآن و در برابر ویروس کرونا توان مقابله ندارند و متولیان باید حرم‌ها را تعطیل و ضد عفونی کنند؟!..... ۴۵

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است: «هنگامی که فتنه همه‌ی شهرها را فراگیرد، به شهر قم و اطراف آن پناه برید که بلا از آنجا دفع شده است»؛ و نیز حدیثی از امام رضا (علیه السلام) به همین مضمون روایت است. مفاد این روایت و روایات بسیاری که در فضیلت قم وارد شده و هرگونه بلایی را از قم منتفی می‌داند، چگونه با بیماری فراگیر کرونا در قم سازگار است؟!..... ۴۷

کاشف الکل که امروز مهم‌ترین ماده ضد عفونی کننده و محافظت از کرونا است توسط محمد بن زکریای رازی کشف شد که فرد ملحدی بود! بنابراین یک شخص ملحد توانسته است مردم را از کرونا نجات دهد اما..... ۴۹

روحانیون و عالمان دینی به جای توصیه به رعایت بهداشت و امور پزشکی صرفاً به خواندن برخی دعاها و زیارت‌ها توصیه می‌کنند؛ آیا این امر به سخره گرفتن دانش پزشکی و در نتیجه بازی با جان مردم نیست؟!..... ۵۱

اگر این بیماری‌ها، ویروس‌ها و مرگ‌ومیرها به علت گناهان مردم است، چرا از قم که مرکز دین و تشیع است و در آن کم‌تر گناه می‌شود شروع شده است؟!..... ۵۲

روحانیون شیعه ادعا می‌کردند توسل به اهل بیت (علیهم السلام) و وجود حرم‌های مقدس مایه برکت و دورماندن شهرهای زیارتی از بلا است، در حالی که الآن ویروس کرونا از قم آغاز و گسترش یافته است!..... ۵۵

مگر این جا کشور امام زمان و اهل بیت (علیهم السلام) نیست؟! پس این همه بلا و مصیبت عمومی در غرب و شرق و جنوب و شمال آن برای چیست؟! چگونه می توان این ها را تبیین کرد؟..... ۵۸.....

چرا تقدیرهای بد همواره در کشورهای اسلامی وجود دارد و با کشورهای غربی بی خدا کاری ندارد؟!..... ۶۱.....

در زمان قاجار (۱۹۰۳ م)، بیماری وبا در کربلا شیوع پیدا کرد و با وجود بستن مرز ایران و کربلا توسط شاه قاجار، آیت الله ممقانی با این اقدام مخالفت کرد و با باز شدن مرزها، این بیماری از کربلا به ایران منتقل شد و جان صدها نفر را گرفت!..... ۶۳.....

چرا این قدر روی اجتماعات مذهبی حساسیت دارید؟ این همه آدم عروسی می گیرند، به باشگاه می روند، این اجتماعات اشکالی ندارد؟..... ۶۵.....

مگر مجلس اهل بیت (علیهم السلام) با جاهای دیگر قابل قیاس است؟ آیا مجلس اهل بیت (علیهم السلام) خودش شفاخانه نیست؟..... ۶۶.....

طبق آیه تطهیر، اهل بیت (علیهم السلام) مطهر هستند و ویروس و میکروب در حرم آن ها وجود ندارد؛ پس رعایت بهداشت و بستن در حرم معن ندارد!..... ۶۷.....

اگر حرم بسته شود اقبال مردم به اهل بیت (علیه السلام) به مرور زمان کم خواهد شد و این به ضرر شیعه است!..... ۶۸.....

مقدمه

حوادث تلخی که کرونا و ویروس برای سلامتی افراد جامعه رقم زده و متأسفانه در برخی موارد منجر به فوت تعدادی از هموطنان عزیزمان شده و هنوز هم هراس از آن، بهداشت روانی و سلامتی را تهدید می کند، فرصت مناسبی برای شبیه سازان ایجاد کرد تا با بهره برداری از این تهدید و هراس، باورهای مردم را مورد هجوم قرار داده و مدام پرسش پشت سر پرسش، که چرا پیشوایان شفا نمی دهند؟ چرا امامزادگان برایتان کاری انجام نمی دهند؟ چرا درب حرم بسته شد؟ چرا دیر اعلام کردید؟ و...

واقعیت این است که برای یک دشمن اعتقادی و سیاسی، طرح این گونه پرسش ها همیشه راحت ترین راه ایجاد چالش برای دینداران بوده است و دم دست ترین راه ممکن می باشد. می پرسید چرا؟ به این دلیل که طرح این پرسش ها قابلیت تکرار و بهره برداری در هر حادثه ناگوار را در خود داشته و شبیه سازان می توانند پرسش های خود را مثل ژله، از این رخداد تلخ به آن حادثه ناگوار، سرداده و تکرار پشت سر تکرار تا بی نهایت.

بگذارید به صدر اسلام سری بزنیم؛ مسلمانان در جنگ اُحد شکست می خوردند و مشرکین مستانه فریاد می زدند پس خدای شما کجاست؟ چرا به فریادتان نمی رسد؟ پس آن خدایی که می گفتید کجاست تا بیاید و یاریتان

رساند؟

و یا مثالی قابل تکرار در هر دوره ای را مرور کنیم و آن اینکه؛ فردی از اعضای خانواده مریضی صعب‌العلاجی داشته و نزدیکان او هرچه دعا کردند، شفایی رخ نداده و تلاش تیم پزشکی نیز حاصلی به دنبال نداشته و مریض به در نهایت از دنیا می‌رود.

شبهه افکنان فرصت طلب، بدون توجه به حال نامساعد و آلام روحی ایشان، مثل اجل معلق از راه رسیده و شبهه پشت سر شبهه که چرا خدا جوابتان را نداد؟ چرا دعایتان مستجاب نشد؟ پس چرا خدا شفا نداد؟ چرا؟ حالا انگار قرار بوده مسلمانان با هربی انضباطی و نافرمانی از فرمانده، پیروز تمامی جنگ‌ها شده و یا تمام اقوام و خویشان آدم از حضرت آدم تا روز آخر دنیا، قیبراق و سرحال، و فقط با کمی چاشنی نیایش و دعا، خوش و خرم، آیام بکامشان عسل باشد.

حالا روی همین فرمول ساده، هر حادثه تلخی برای فرد و یا جامعه دینی رخ بدهد، هر شبهه سازی می‌تواند بپرسد؛ پس چی شد؟ پس چرا نشد؟ پس خدای شما کو؟ پس نظام چه می‌کند؟ پس...
بله، خدا باوران و انقلابیون از این طعنه‌ها زیاد شنیده‌اند و باز هم خواهند شنید. همیشه کینه‌توزان با دین خدا و دین باوران در ستیز و دشمنی بوده‌اند.

این متن پاسخ به برخی از شبهات پرتکرار سیاسی و اعتقادی روزهای سخت کرونایی است

شہادتِ سیاسی

شبهه: ایران دربارہ ویروس کرونا مخفی کاری کرد تا مراسم ۲۲ بہمن و انتخابات را برگزار کند و این امر موجب شد تا یک بیماری قابل پیش گیری به یک اپیدمی تبدیل شود!

پاسخ:

یکم؛ این مطلب صرفا یک ادعای بدون دلیل است. شبهه افکنان و شایعه سازان بدون ارائه هرگونه مدرک قابل استناد جمهوری اسلامی را به مخفی کاری متهم کرده اند. این در حالی است که طبق مستندات معتبر، فاصله ی میان تشخیص اولین مورد مبتلا به ویروس کرونا تا اعلام رسمی آن توسط وزارت بهداشت، بیش از دو ساعت نبوده است.^۱ جمهوری اسلامی به هیچ وجه چنین کار غیر اخلاقی، غیر انسانی و خلاف موازین شرعی را مرتکب نشده و صادقانه در نخستین ساعات اطلاع از موارد ابتلا، در جهت پیشگیری و اطلاع رسانی اقدام کرده است.

دوم؛ کرونا بیماری فراگیری است که سازمان بهداشت جهانی آن را رسماً یک بیماری جهانی اعلام کرد.

ویژگی این بیماری برخلاف سایر بیماری های واگیردار، سرعت انتقال زیاد و ناشناخته بودن آن است؛ به گونه ای که در حال حاضر جز قرنطینه ی افراد سالم و

۱. فیلم مصاحبه با تیم پزشکی که کرونا را تشخیص داد <https://www.aparat.com/v/Qpiuw>

بیمار، اقدامات مراقبتی و حفاظتی شخصی، راه‌کار دیگری برای پیش‌گیری از آن معرفی نشده است؛ حتی تشخیص و تفکیک ویروس کرونا از سایر بیماری‌های مشابه مثل آنفلوآنزا و سرماخوردگی نیز زمان‌بر است؛ به همین سبب هزینه‌های انسانی و مادی پیش‌گیری و درمان این بیماری برای کشورهای گرفتار شده و نیز اقتصاد جهانی بسیار زیاد خواهد بود؛ بنابراین نخستین و مهم‌ترین اقدام منطقی در برابر این بیماری از سوی دولت‌ها و ملت‌ها، اقدامات مراقبتی است؛ اقداماتی نظیر ممنوعیت تردهای غیرضروری و نایمن میان کشورها، گرفتن تست ویروس کرونا از مسافران، قرنطینه افراد مشکوک و غیره. سوم؛ یکی از الزامات برخورد منطقی و مؤثر با مسأله ویروس کرونا، آگاهی بخشی مردم است تا با انجام اقدامات احتیاطی مانع ابتلا و شیوع آن شوند. مسأله پیش‌گیری از شیوع بیماری و تبدیل آن به اپیدمی آن قدر مهم و راهبردی است که هیچ مصلحت‌اندیشی نمی‌تواند تأخیر مقابله با آن را توجیه کند؛ زیرا منافع زودگذر سیاسی هرگز جبران‌کننده‌ی زیان‌های وسیع و دامنه‌دار سیاسی، اقتصادی و امنیتی نظام نیست.

بنابراین، تأخیر در اعلام خبر وجود ویروس کرونا هیچ‌گونه دلیل موجهی نداشته تا نظام اسلامی بخواهد پنهان‌کاری کند. البته برخی دشمنان در تلاش‌اند تا با متهم کردن نظام به پنهان‌کاری یا تأخیر در اطلاع‌رسانی، دلایل سیاسی را انگیزه آن معرفی نمایند؛ این درحالی است که نظام با تعطیلی حرم امام رضا علیه السلام نماز جمعه‌ها و... نشان داد که جان مردم برایش اولویت اصلی است در ثانی اگر دلایل سیاسی برای این کار وجود داشت، قاعدتا مسئولان باید این کار را به بعد از ایام انتخابات موکول می‌کردند تا این خبر موجب کاهش مشارکت مردم در انتخابات نشود. طبق برآوردهای معتبر مهم‌ترین علت کاهش مشارکت مردم در انتخابات اخیر، در کنار برخی نارضایتی‌ها از اوضاع اقتصادی، مسأله نگرانی از ویروس کرونا بوده است. این درحالی است که بسیاری از کشورهای جهان و حتی برخی کشورهای همسایه با وجود شیوع گسترده این بیماری، به دلایل سیاسی یا اقتصادی، حاضر به اعلام آن نیستند. از جمله در کشور ترکیه که گفته می‌شود ده‌ها نفر که مشکوک به بیماری کرونا اند، به نام ابتلا به آنفلوآنزا بستری و دفن شده‌اند. کشور امارات پس از مدت‌ها پنهان‌کاری در مورد وجود این بیماری در این کشور، سرانجام مجبور شد هم شیوع و هم تلفات ناشی از ویروس کرونا را اعلام کند. در اکثر کشورهای اروپایی و آمریکایی نیز اجازه انتشار اخبار مربوط به کرونا، جزا

کانال‌های خاصی، داده نشده است. آن چنان‌که رسماً در آمریکا اعلام شد که با هرکسی که خبری غیر از خبر تأیید شده از جانب معاون رئیس جمهور آمریکا را منتشر کند، برخورد قضایی خواهد شد.

چهارم؛ این شبهه با استفاده از برخی تکنیک‌های جنگ روانی مثل مفروض‌انگاری، دلیل‌تراشی، برچسب‌زنی و غیره درصدد القای اتهامی ناجوانمرانه به نظام اسلامی است. در تکنیک مفروض‌انگاری، فرد با القای یک مطلب به صورتی که گویی شکی در آن نیست، به تحلیل و تبیین آن می‌پردازد. در تکنیک دلیل‌تراشی، فرد بدون استفاده از روش صحیح و ارائه‌ی هرگونه دلیل منطقی به ساخت دلائل و توجیهات مورد نظر خود درباره یک واقعه اقدام می‌کند. برچسب‌زنی نیز از تکنیک‌های شایع جنگ روانی است. در این تکنیک با زدن برچسبی منفی به طرف مقابل همه‌ی بار معنایی منفی آن برچسب در ذهن مخاطب تثبیت می‌شود.

پنجم؛ در کشورهایی مانند ایتالیا، انگلیس، آلمان و ... که مسئله انتخابات مطرح نبود، اما ویروس کرونا آن‌جا نیز گسترش یافت؛ پس معلوم می‌شود قبل از ۲۲ بهمن هنوز ویروس کرونا در ایران شیوع نیافته بود؛ چراکه به‌طورمثال ابتدا در ایران از ایتالیا کم‌تراست.

شبیه: به دستور ستاد ملی مبارزه با کرونا، وزارت بهداشت تنها مرکز مجاز اطلاع‌رسانی درباره کرونا است و دیگر رسانه‌ها و مراکز حق انتشار اخبار در این باره را ندارند. این، یعنی پنهان‌کاری و جلوگیری از رسیدن اطلاعات موثق به مردم!

پاسخ:

یکم؛ بلاها و حوادث غیرطبیعی پرتلفات از جمله مسائلی است که موجب ترس، اضطراب و دلهره فراگیر در میان مردم شده، نظم و امنیت جامعه را به خطر می‌اندازد. از طرفی امروزه شاهد گسترش رسانه‌های مجازی هستیم که در کنار مزیت‌های خود، آسیب‌های بزرگی را ایجاد می‌کنند. رسانه در فضای مجازی امکان انتقال پیام‌های جعلی که در بیش‌تر موارد همراه با شگردهای رسانه‌ای است را به شکل بسیار گسترده‌ای ایجاد می‌کند؛ به طوری که امکان تشخیص پیام درست از غلط، به ویژه برای مردم عادی بسیار مشکل و حتی گاهی غیرممکن است. این واقعیت گاهی جامعه بزرگی را به سوی بحران و جنگ داخلی می‌کشانند. به عنوان مثال، چند سال قبل تصاویری از حمله شیمیایی دولت سوریه به مناطق تحت سلطه تکفیری‌ها و کشته شدن تعدادی از مردم و کادر درمانی بیمارستان‌ها منتشر شد و دولت آمریکا به این بهانه قصد داشت به کشور سوریه حمله نظامی کند؛ اما پس از چندی فیلم دیگری منتشر شد که نشان می‌داد همه صحنه‌های بمباران شیمیایی ساختگی بوده و تمام کسانی که در برابر دوربین به زمین می‌افتند، طبق سناریوی از قبل نوشته شده و با هدایت کارگردان، در حال بازی‌اند و پس از اتمام نقش خود برخاسته، بدون هیچ مشکلی به ادامه فعالیت خود می‌پردازند! این ویژگی رسانه‌های مدرن به خطاهای ذهنی و در نتیجه اشتباهات محاسباتی مردم منجر شده، ایشان را به تحلیل‌های غلط، قضاوت‌های نادرست و واکنش‌های رفتاری خطرناک و می‌دارد. این شیوه‌های رسانه‌ای مخرب، در شرایط بحران از جمله بلاهای طبیعی که به خودی خود اضطراب و دلهره‌آور است و جامعه بیش‌از هر زمان دیگری به آرامش، امنیت و قضاوت صحیح نیاز دارد، حائز اهمیت مضاعف است. به همین سبب، در شرایط بحران همواره باید مرکز رسمی و واحد کنترل و مدیریت، اخبار اطمینان‌بخش را در دست داشته، از پراکندگی ذهنی و خطاهای تحلیلی مردم جلوگیری کند. در اکثر کشورهای جهان سازوکارهایی

۱. رک: مستند دوما، دور، اما نزدیک، پخش شده از شبکه اول صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.

برای انتشار اخبار درست و تفکیک آن از اخبار غلط طراحی می‌شود؛ حتی گاهی برای مقابله با انتشار اخبار غیررسمی از روش‌های نظامی و انتظامی استفاده می‌شود. این فرایند صرفاً در جهت مدیریت درست بحران و ایجاد آرامش و اطمینان در میان شهروندان صورت می‌گیرد و فارغ از این‌که در یک کشور چگونه اجرا شود، در اصل آن اشکالی وجود ندارد و حتی تدبیر صحیحی برای مدیریت روانی جامعه است. این‌گونه تدبیرها با پنهان‌کاری و امثال آن تفاوت دارد.

دوم؛ تنها مسأله‌ای که وجود دارد، این است که در چنین شرایطی اطمینان به آمار و اطلاعات نهادهای رسمی چگونه امکان‌پذیر است؟ پاسخ این سؤال از یک جهت بستگی به میزان مشروعیت مردمی آن نظام دارد، به طوری‌که اگر کشوری از سطح بالای مشروعیت برخوردار باشد، طبیعتاً به همان نسبت یک نظام مردمی تلقی خواهد شد و همین مسأله نیز اطمینان بخشی مردم به اخبار و تحلیل‌های اعلامی از سوی نهادهای رسمی را افزایش خواهد داد. در مورد کشور ما نیز با وجود بازی‌های رسانه‌ای و تلاش‌های فراوان برای القای فضای بی‌اعتمادی به نهادهای رسمی توسط دشمنان، نظام اسلامی از پشتوانه مردمی خوبی برخوردار است که یکی از شواهد آن مشارکت بالا در مراسم‌های ملی است.

راهکار دیگری که برای اعتبار رسانه‌های رسمی نظام وجود دارد، استناد به آمار مثبت سازمان‌های جهانی است؛ چراکه سازمان‌های جهانی عمدتاً تحت سلطه قدرت‌های استکباری اند و گزارش‌های منفی آن‌ها به علت احتمال غرض‌ورزی چندان قابل اعتماد نیست؛ اما از آن‌جاکه در ارائه گزارش‌های مثبت و هم‌سو با گزارش‌های نظام اسلامی انگیزه‌ای ندارند، می‌توان به گزارش‌های آن‌ها اعتماد کرد. سازمان بهداشت جهانی با تأیید مواضع ایران در خصوص مقابله منطقی با ویروس کرونا تمام صحنه‌سازی‌ها و دروغ‌پردازی‌های ضدانقلاب را رد کرده و بردرستی گزارش‌های ایران مهر تأیید زده است. مدیرکل سازمان بهداشت جهانی در واکنش به برخی ادعاهای مطرح‌شده در رسانه‌ها مبنی بر پنهان‌کاری ایران در مسئله آمار قربانیان ویروس کرونا گفت: «سازوکارهای مستقل این نهاد، چنین ادعایی را تأیید نمی‌کند!» به گزارش خبرگزاری فارس «تدروس آدانوم»، مدیرکل سازمان بهداشت جهانی، روز دوشنبه ادعای «پنهان‌کاری» ایران در ارتباط با آمار قربانیان ویروس کرونا جدید (کووید-۱۹) را رد کرد.

سوم؛ انتشار اخبار مربوط به ویروس کرونا از منابع مختلف، در ایران ممنوع نشده است بلکه صرفاً بیان شده که تنها مرکز اطلاع‌رسانی رسمی، وزارت بهداشت است. لذا در این میان خبرهای دروغ بسیاری نیز پخش می‌شود.

چهارم؛ انتشار اخبار مرتبط با کرونا غیر از مرکز رسمی نشر اخبار، در کشورهای غربی مثل آمریکا ممنوع و جریمه‌های سنگین در این باره وضع شده است.^۲

2. <https://www.mashreghnews.ir/news/1047542>

شبهه: انستیتو پاستور که مرکز اصلی تشخیص بیماری کرونا است، هم اکنون در اختیار مقامات لشکری و کشوری است که پیوسته برای معاینات به آن جا مراجعه می‌کنند؛ در حالی که عموم مردم با مشکلات زیادی در این راستا مواجه‌اند!

پاسخ:

یکم؛ این ادعا که انستیتو پاستور مرکز اصلی تشخیص بیماری کرونا در کشور و محل تردد مقامات کشوری و لشکری جهت انجام تست و معاینات است، خبری دروغ و فاقد هرگونه منطقی است؛ چراکه اساسا انستیتو پاستور محل معاینه و انجام تست نیست؛ بلکه کلیه مراحل تست و معاینه در مراکز درمانی صورت می‌گیرد و صرفا نمونه‌های دریافت شده به این مرکز منتقل می‌شود و در آن جا مورد بررسی قرار می‌گیرد. حتی اگر مسئولی در معرض بیماری قرار داشته باشد، امکان معاینه و تست او در هر مکانی از جمله مراکز درمانی سطح شهر و حتی محل کار و یا منزل نیز وجود دارد و نیازی برای مراجعه به مرکز انستیتو پاستور نیست. خصوصا بعد از ساخت کیت جدید که ۲ ساعته کرونا را تشخیص می‌دهد و هیچ نیازی به حضور در مراکز نیست

دوم؛ این شایعه صرفا با هدف تشویش اذهان عمومی و ایجاد بدبینی نسبت به مسئولان نظام اسلامی طراحی شده است و سازندگان آن نیز تصور کامل و درستی از کارکرد انستیتو پاستور ایران نداشته‌اند. مشخص است فرد یا افراد سازنده شایعه، با فعالیت‌های رسمی و کارکرد انستیتو پاستور و به ویژه پروتکل‌های مربوط به مراحل تشخیص کرونا که در سایت آن موجود است، آشنایی نداشته، به همین دلیل تصور کرده‌اند که این مرکز هم چون سایر آزمایشگاه‌های معمولی، یک مرکز تست دارد که شهروندان به صورت حضوری به آن جا مراجعه کرده و نمونه‌های آزمایشی را مستقیما به آن تحویل می‌دهند!

شبهه: بیمارستان «مسیح دانشوری» همان کاخی است که مظفرالدین شاه برای عیاشی خود ساخت و رضاشاه کبیر آن را به بیمارستانی برای رفاه حال عموم مردم تبدیل کرد!

پاسخ:

یکم؛ به برکت انقلاب و نظام جمهوری اسلامی و با توجه به گستردگی و فراوانی مراکز درمانی تخصصی و بیمارستانی که در بازه زمانی پس از پیروزی انقلاب ایجاد گردیده، خوش بختانه این مراکز به خوبی آمادگی و توانایی پذیرش مبتلایان به ویروس کرونا را دارند و بیمارستان «مسیح دانشوری» یکی از صدها مراکز درمانی است که در کشور پذیرای این بیماران است. این بیمارستان که در دوران پهلوی اول بنیان‌گذاری شده و تا به امروز مراحل تکمیل و تجهیز آن ادامه داشته است، با توجه به خیانت‌ها، غارت‌گری‌ها و خرابی‌هایی که رژیم پهلوی برای ملت ایران باقی گذاشت، هرگز نمی‌تواند افتخاری برای آن رژیم به شمار آید! رژیم پهلوی اگر یکی از کاخ‌های قاجار را به بیمارستانی برای مسلولان تغییر کاربری داد، در عوض ده‌ها کاخ در بهترین نقاط آب و هوایی کشور برای خود و وابستگانش برپا کرد. بهترین زمین‌های حاصل خیز کشور به ویژه در شمال ایران، به تصرف خانواده پهلوی و شخص رضاشاه درآمد؛ به گونه‌ای که رضاشاه را بزرگ‌ترین زمین‌خوار تاریخ ایران نامیده‌اند!

دوم؛ بیمارستان مسیح دانشوری تنها یکی از ده‌ها بیمارستانی است که پذیرای بیماران، به ویژه بیماران کرونایی است. اکنون ده‌ها بیمارستان مجهز و تخصصی به این امر اختصاص یافته‌اند که همه در دوران پربرکت جمهوری اسلامی ساخته شده است. هدف از برجسته ساختن موضوع بیمارستان مسیح دانشوری، دفاع ناشیانه از حکومت پهلوی و زیر سؤال بردن خدمات بی‌نظیر جمهوری اسلامی است. بهترین راه برای روشن شدن موضوع مقایسه آمارهای معتبر در خصوص خدمات پزشکی میان دوره پهلوی و دوران جمهوری اسلامی ایران است.^۱

سوم؛ ساختمان این بیمارستان از ابتدا نیز یک کاخ تفریحی نبود بلکه ساخت این بنا برای درمان بیماری «(سل ریوی)» شاه همیشه مریض احوال یعنی مظفرالدین شاه بود، لذا شاه پهلوی از آن استفاده نمی‌کرد. از طرفی مسیح

۱. در ابتدای کتاب به بخش کوچکی از دستاوردهای جمهوری اسلامی در حوزه پزشکی اشاره شد. جهت اطلاعات بیشتر به کتاب‌های «صعود ۴۰+ ساله» و «گام تمدن ساز» از همین نویسنده رجوع فرمایید.

دانشوری به مطالعه درباره ریه و سل علاقه‌مند بود و این علاقه به این خاطر بود که در آن زمان سل و بیماری‌های ریوی، از بیماری‌های شایع در ایران بود و افراد زیادی به این علت جان می‌سپردند. همین علاقه او را به ساخت مرکزی تخصصی برای بیماران ریوی سوق داد. از طرفی مرکز پزشکی دارآباد که سال‌ها بلااستفاده مانده بود، او را به این فکر انداخت که با کمک افراد خیر و هم‌چنین متنفذان، این بنا را کامل و تبدیل به مرکزی برای تحقیقات ریوی و هم‌چنین آسایش مسلولان کند. یکی از این ساختمان‌های قدیمی که به ساختمان فخرالدوله معروف است، همان ساختمانی است که توسط دختر مظفرالدین‌شاه ساخته شد و به ساختمان «فخرالدوله» مشهور است.^۲

شبهه: منشأ ایجاد و گسترش ویروس کرونا در ایران از طریق طلاب چینی ((جامعة المصطفی)) قم بوده است.

پاسخ:

یکم؛ اساساً گمانه زنی درباره منشأ پیدایش و گسترش ویروس کرونا در کشور، هیچ جنبه علمی نداشته و صرفاً از شایعات و حرف های بی اساس است. موضوعاتی مثل طلاب چینی جامعة المصطفی و دیگر موارد، بیش از هر چیز یا شایعاتی است که افراد کم اطلاع مطرح می کنند و یا با اغراض سیاسی و ضدانقلابی طرح می شود.

دوم؛ به گفته سازمان بهداشت جهانی، منشأ ورود ویروس کرونا به ایران تاجری عربستانی است که همسری چینی داشته و پس از سفر به ووهان چین، به ایران آمده و از تهران به قم سفر کرده است؛ که البته نظرات مشابهی وجود دارد که هیچ کدام این نظریه را مطرح نمی کند

سوم؛ هرادعایی مستلزم اثبات با روش علمی است. روش علمی برای اثبات این ادعا، روش آزمایشگاهی است؛ یعنی باید آزمایشگاه های معتبر با آزمایش خون افراد، وجود یا عدم وجود ویروس خاصی در خون فرد مشخصی را اعلام کنند. این درحالی است که هیچ آزمایشگاه معتبری اعلام نکرده است که این ویروس توسط طلاب چینی جامعة المصطفی منتقل و منتشر شده است.

چهارم؛ یکی از تکنیک های جنگ روانی انتشار اخبار بی اساسی است که با روش تکرار خبر یا اعلام از منبعی نامعلوم انجام می گیرد. خبرهایی مثل شایعه و شبهه ی مذکور، توسط هیچ منبع معتبر و موثقی تأیید نشده است!

پنجم؛ بحث بیوتروریسم بودن این ویروس نیز مطرح است و لذا احتمال دخالت مستقیم کشورهای متخاصم وجود دارد.

شبهه: مسأله کرونا در واقع سیاست نظام برای سرپوش نهادن بر ناکارآمدی‌ها و انحراف اذهان مردم از مشکلات اقتصادی و سیاسی است؛ امروز مردم فقط از این‌که چند روز بیش‌تر زنده بمانند خوشحال‌اند و از مسائل مهم‌تر غافل شده‌اند!

پاسخ:

یکم؛ موضوع انتشار ویروس کرونا و مخاطره‌آمیز بودن آن برای جان شهروندان ایرانی و حتی خود مسؤلان و خانواده‌هایشان، واقعیتی است که نمی‌تواند کاربردی ابزاری برای سرپوش نهادن بر ناکارآمدی بخش‌هایی از نظام داشته باشد.^۱ این ویروس مرزهای حدود ۲۰۰ کشور را درنوردیده و با وجود تلاش‌هایی که برای مهار آن انجام گرفته، متأسفانه انتشارش به‌طور جدی سلامت و جان شهروندان همه‌ی کشورها را به خطر انداخته است. این مسئله، خاص کشور ما نیست تا بتوان به آن جنبه سیاسی داد. البته ممکن است برخی از مشکلات، کاستی‌ها و نواقصی که در امور کشور وجود دارد، در اثر برجسته شدن موضوع کرونا برای چند ماهی نادیده گرفته یا کم اهمیت تلقی شود، اما مسئله کرونا هرگز نمی‌تواند برای همیشه سرپوشی بر مشکلات کشور قلمداد شود و از این‌رو، هیچ سیستمی چنین کاری نمی‌کند؛ بنابراین شکی نیست که چنین شایعاتی بیش‌تر توسط مخالفان و دشمنان نظام برای دامن زدن به فضای بی‌اعتمادی میان مردم و نظام مطرح می‌شود و به شکست کشور در مهار این ویروس می‌انجامد. بی‌اعتمادی شهروندان به مسؤلان نظام و همکاری نکردن در اجرای توصیه‌ها و مصوبات ستاد مقابله با کرونا، می‌تواند بحران‌های جدی و خطرناکی ایجاد کند که اولین قربانی آن خود مردم خواهند بود!

دوم؛ برفرض قبول ناکارآمدی نظام و کارآمدی کشورهای دیگر از جمله چین، آمریکا، ایتالیا و ... چگونه است که آنها نیز به شکل عجیبی درگیر این ویروس هستند؟

۱. کارآمدی نظام براساس آمار بین‌المللی در کتاب «صعود ۴۰ ساله» از همین نویسنده آمده است

شبهه: آیا گسترش ویروس کرونا در ایران نشانه‌ای دیگر از ناکارآمدی عمومی نظام در رسیدگی و تدبیر امور کشور نیست؟! ^۱

پاسخ:

یکم؛ جلوگیری از شیوع بیماری‌های همه‌گیر مثل آنفولانزا و کرونا در توان هیچ کشوری نیست. چنین بیماری‌هایی حتی کشورهای پیشرفته و مجهزی مانند چین و آمریکا و کشورهای اروپایی را نیز درگیر کرده است و می‌تواند مشکلات زیادی برای آن‌ها ایجاد کند. هم‌اکنون بیش‌ترین مبتلایان به کرونا و بالاترین تلفات انسانی این ویروس به کشور همین کشورها اختصاص دارد که یکی از ابرقدرت‌های اقتصادی و علمی جهان به‌شمار می‌رود.

دوم؛ روند کند انتشار ویروس کرونا در کشور و موفقیت نظام در بسیج عمومی برای مهار گسترش آن و نیز روند روبه‌افزایش بهبود یافتگان، نشانه آمادگی قابل‌قبول نظام، خصوصاً جامعه پزشکی و بهداشتی کشور در مقابله با بحران‌های این‌چنینی است. این وضعیت در مقایسه با بسیاری از کشورهای غربی می‌تواند گویای کارآمدی و پیشرفت کشور در امور پزشکی و بهداشتی باشد؛ هرچند وجود برخی از کاستی‌ها و بی‌نظمی‌ها قابل‌انکار نیست؛ اما با همت و هم‌کاری ملی بسیاری از آن‌ها برطرف خواهد شد. بلاهای طبیعی و بحران‌هایی مثل شیوع بیماری‌های همه‌گیر، عزم ملی و هم‌کاری همه افراد ملت را می‌طلبد و بدون اعتماد و همراهی آحاد مردم نمی‌توان بر این‌گونه مسائل غلبه کرد. لذا بنابر شواهد و اعترافات سازمان بهداشت جهانی نسبت به کارآمدی و نحوه مدیریت مقابله با کرونا در ایران، هر نوع شبهه‌ای در این خصوص باطل می‌شود. ^۲

۱. مقایسه اقدامات جمهوری اسلامی ایران با کشورهای پیشرفته در بحث کرونا در فصل ۳ همین کتاب گذشت
 ۲. نظر نماینده سازمان جهانی بهداشت WHO درباره توان بالای بهداشتی ایران در مقدمه همین کتاب گذشت

شبهه: وعده توزیع رایگان ماسک توسط وزارت بهداشت جمهوری اسلامی یادآور وعده امام خمینی برای آب و برق رایگان است؛ که هیچ‌کدام اجرایی نشدند!

پاسخ:

یکم؛ وعده توزیع رایگان ماسک از سوی مسئولان وزارت بهداشت، محقق شد و در پایگاه‌های سلامت، خانه‌ها و مراکز بهداشت به خانواده‌ها تحویل داده شد.

دوم؛ آن‌چه که میان عموم مردم به امام راحل (رحمة الله علیه) درباره آب و برق رایگان نسبت داده می‌شود، صحیح نیست. عبارت صحیح سخن امام که عیناً در صحیفه نور ثبت شده است حقیقت را روشن می‌کند. واقعیت این است که موضوع آب و برق مجانی توسط سخنگوی دولت موقت یعنی عباس امیرانتظام در تاریخ ۸ اسفندماه بود که انتظام از تصویب لایحه ای به منظور رایگان کردن آب و برق برای اقشار کم درآمد خبر داد. خبری که تیتروژنامه‌های همان زمان شد. حضرت امام (ره) در اجتماع مدرسه فیضیه در تاریخ ۱۲ اسفند ۱۳۵۷ به این سخن واکنش نشان دادند و فرمودند «علاوه بر اینکه زندگی مادی شما را می‌خواهیم مرفه بشود، زندگی معنوی شما را می‌خواهیم مرفه کنیم. شما به معنویات احتیاج دارید، معنویات ما را این‌ها بردند. دلخوش نباشید که تنها مسکن می‌سازیم، آب و برق را برای طبقه مستمند مجانی می‌کنیم اتوبوس را برای طبقه مستمند مجانی می‌کنیم دلخوش به این مقدار نباشید معنویات شما را، روحیات شما را عظمت می‌دهیم»^۱ سوم؛ رایگان کردن آب و برق و گاز با عدالت سازگاری ندارد، کسی که در منزلش یک شیرآب است با کسی که استخر اختصاصی دارند هر دو آب برایشان رایگان باشد؟!!

۱. صحیفه امام رحمت الله علیه؛ سخنرانی در اجتماع مدرسه فیضیه در تاریخ ۱۲ اسفند ۱۳۵۷

شبهه: چرا قم قرنطینه نشد اگر علما با آن مخالفت نیکردند و ویروس در ایران منتشر نمیشد؟

پاسخ:

یکم؛ شروع بیماری از قم نبوده بلکه اولین تشخیص بیمار از قم بوده و شیوع آن در تهران و گیلان بیشتر از قم بود.

دوم؛ قرنطینه کردن شهرها در بیماریهای گوناگون بحث علمی است که موافقان و مخالفانی دارد.^۱

سوم؛ چین و ایتالیا قرنطینه را اجرا کردند اما فایده نداشت در چین به کل دنیا صادر شد و ایتالیا بیشترین تعداد کشته را دارد. به عنوان نمونه: مشاور علمی دولت انگلیس در کنفرانس خبری: مانیتور کردن مسافران و متوقف کردن پروازهای خارجی، قرنطینه و جلوگیری از تجمعات لزوماً روشهای صحیح مقابله با کرونا نیستند. ایتالیا اولین کشور اروپایی بود که از این روشها استفاده کرد و الان وضعیت خوبی ندارد.^۲

چهارم؛ اعلام قرنطینه با ستاد کرونا با وزیر بهداشت بود که ایشان در حاشیه نشست ستاد مبارزه با کرونا در ۹ اسفند می گوید: «به چیزی به عنوان قرنطینه شهرها اعتقاد نداریم و این روش را علمی نمی دانیم، اما به دنبال کنترل ایاب و ذهاب افراد هستیم»^۳

و ایرج حریرچی، معاون وزیر بهداشت در نخستین نشست خبری برای مقابله با کرونا، در پاسخ به این انتقاد که چرا شهر قم به عنوان مبدأ این بیماری در کشور قرنطینه نشده، گفت این کار در قدیم برای بیماریهای وبا و طاعون بوده است و اکنون قدیمی شده است در مورد قرنطینه به هیچ وجه موافق نیستیم. قرنطینه برای قبل از جنگ جهانی و زمان طاعون است و خود چینیها هم از این قرنطینه راضی نیستند.^۴

پنجم؛ علما دستورات وزارت بهداشت را از نظر دینی واجب میدانند چطور خلاف حکم خود دستور دهند؟ در لزوم عمل کردن به توصیه های بهداشتی آیه الله مکارم شیرازی میفرمایند:

1. <https://etemadonline.com/content/393045>

<https://aftabnews.ir/fa/news/640886>

2. <https://t.co/1rN4MXyanv>

3. <https://www.alef.ir/news/3981221074.html>

4. <https://www.mashreghnews.ir/news/1045328>

<https://aftabnews.ir/fa/news/640886>

پرسش: عمل نکردن به توصیه های بهداشتی در زمان گسترش بیماری های واگیردار و ویروسی که از طرف دولت و دستگاه های مربوطه، دستورالعمل های بهداشتی صادر میگردد، چه حکمی دارد؟ پاسخ: باید تا آنجا که می توانند مسائل بهداشتی را رعایت کنند؛ و در صورتی که از حد معمول و متعارف پزشکی کمتر رعایت کنند و بیم انتقال بیماری برود، موجب ضمان است.

پرسش: در خصوص افراد مبتلا به علائم بیماری های حاد ویروسی و واگیردار، نسبت به حضورشان در مجامع و مکان های عمومی حکم چیست؟ پاسخ: چنین افرادی از حضور در مجامع و مکان های عمومی باید خودداری کنند و در صورتی که این کار سبب ابتلای دیگران به بیماری خطرناک منتهی به مرگ شود دیه تعلق می گیرد و آن کس که باعث شده، باید دیه را بپردازد و اگر فقط هزینه درمانی سنگینی دارد آن را باید بپردازد.^۵

و در این زمینه آیت الله عباس کعبی از اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم گفت: «مخالفت مراجع و علما با قرنطینه شدن قم، شایعه دشمن است و به هیچ وجه صحت ندارد. مراجع و بزرگان حوزه از همان لحظات نخست پیدایش کرونا، اعلام کردند که رعایت دستورالعمل های بهداشتی واجب و هرچه مسئولین و ستاد ملی مبارزه با کرونا اعلام کند واجب الاتباع است».^۶ ششم؛ علما از همان اول همکاری کامل با وزارت بهداشت داشتند بلکه جلوتر از اعلام وزارت بهداشت درسها و اجتماعات و ... را تعطیل کردند و حتی عدم جلوگیری از گسترش ویروس را حرام اعلام کردند

آیت الله رئیسی با تقدیر از مراجع، علما و حوزه های علمیه برای همکاری و همیاری در مقابله با شیوع ویروس کرونا گفت: «اولین مراکزى که برای تعطیلی اجتماعات خود اعلام آمادگی کردند، نهادهای مرتبط با روحانیت، مساجد، نمازهای جمعه و مراکز مذهبی بود. البته تشخیص وزارت بهداشت به عنوان فرمانده قرارگاه مقابله با کرونا این نبود که شهر خاصی قرنطینه شود و در این موضوع تصمیم گیری به صورت کامل و بدون هیچ گونه ممانعتی در اختیار این قرارگاه بود»^۷

5. <https://makarem.ir/main.aspx?more=1&catid=0&typeinfo=21&lid=0&pageindex=2>

6. <https://www.alef.ir/news/3981221074.html>

7. <https://www.alef.ir/news/3981221074.htm>

هفتم؛ هرچقدر در ایران علما پیشگام این جریان بودند، در غرب کشیشان
غالباً با تعطیلی کلیسا مخالفت کردند

شبهه: اگر به جای این همه امامزاده در ایران بیمارستان ساخته بودند، الان مشکل کمبود تخت بیمارستان نداشتیم!

پاسخ:

یکی از دستاوردهای مهم انقلاب اسلامی خودکفایی در زمینه ظرفیت‌های پزشکی، اعم از نیروی انسانی و ساختارهای فنی و علمی است. در دوران پیش از انقلاب، به علت کمبودهای فراوانی که در این زمینه وجود داشت، شاهد حضور هزاران پزشک خارجی از کشورهای شبه‌قاره هند بودیم که هم از لحاظ علمی در سطح پایینی بودند و هم به علت تفاوت‌های زبانی، مشکلاتی ایجاد می‌شد و گاهی جان شهروندان را به خطر می‌انداخت. افزایش بیش از ۱۰۰ برابری سرمایه‌گذاری در بخش بهداشت در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی موجب شد تا به رشد ۴۰۰ درصدی شاخص‌های بهداشتی و درمانی برسیم به همین سبب، در جامعه ایرانی شاخص امید به زندگی در مقایسه با قبل از انقلاب از ۵۷ سال به ۷۵ سال رسید!

دوم؛ آمارهای معتبر نشان می‌دهد که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، حدود ۷ دانشگاه پزشکی در دانشگاه‌ها ایجاد شده بود؛ اما در حال حاضر حدود ۴۰ دانشگاه علوم پزشکی در سراسر کشور به فعالیت مشغول‌اند. ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی از حدود ۶۰۰ نفر در سال، به حدود ۶ هزار نفر در سال افزایش یافت. تعداد کل پزشکان دارای کارت نظام پزشکی در سال ۵۷ حدود ۱۷ هزار نفر بود، در حالی که طی سال‌های پس از پیروزی انقلاب حدود ۱۴۰ هزار پزشک در دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور تربیت شده‌اند و همین مسأله جمهوری اسلامی ایران را به خودکفایی در زمینه شمار پزشکان نزدیک کرده است.

سوم؛ وضعیت پزشکی و درمان از لحاظ کیفی نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی بسیار پیش‌رفت داشته است؛ به گونه‌ای که امروزه کشور ما به یکی از قطب‌های درمان بیماران صعب‌العلاج در خاورمیانه و جهان تبدیل شده است؛ در اوایل انقلاب بسیاری از عمل‌های جراحی تخصصی در خارج از کشور انجام می‌شد، اما اکنون به برکت نظام جمهوری اسلامی و همت متخصصان داخلی، تمام اقدامات تخصصی و فوق تخصصی، به جز چند مورد نادر که در زمینه بیماری‌های ژنتیکی است، در داخل کشور و توسط پزشکان ایرانی انجام می‌شود.

چهارم؛ نظام اسلامی در تولید دارو به چنان درجه‌ای از پیش‌رفت رسیده است

که داروهای برخی از بیماری‌های صعب‌العلاج و لاعلاج مثل انواع سرطان‌ها درون کشور تولید می‌شود. هم‌چنین در درمان ناباروری به یکی از قطب‌های درمانی جهان تبدیل شده‌ایم؛ و نیز در پیوند اعضا، بحث توریسم پزشکی و سایر بخش‌های مرتبط با بهداشت، درمان و سلامت، کشور ما جزو کشورهای سرآمد جهان قرار گرفته‌است؛ درحالی‌که تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی به صورت مطلق به بیگانگان وابسته بودیم!^۱

پنجم؛ مراقد و حرم‌های شریف امام‌زادگان در کشور ما یکی از ظرفیت‌های معنوی و فرهنگی است و کارویژه‌های خاص خود را دارد. امام‌زادگان نماد معنویت، دین‌داری، پاکی، شرافت، شجاعت و شهادت در کشورمان هستند. بسیاری از مردم ما فضای معنوی حرم‌ها و مراقد این بندگان پاک الهی را محل آرامش، امید و انگیزه‌های مثبت برای خود می‌دانند. اگر معتقدیم که به حکم عقل «پیش‌گیری بهتر از درمان» است، مراقد و حرم‌ها خود از فرصت‌های این پیش‌گیری هستند و بدیهی است فضا‌هایی که به پیش‌گیری از مشکلات روحی و جسمی کمک می‌کند، اگر مهم‌تر از بیمارستان نباشد، آثار مثبت آن کم‌تر از بیمارستان نیست.

ششم؛ هر نهادی در جامعه جایگاه و کارویژه خود را دارد. همان‌گونه که نمی‌توان نانویی را مهم و فروشگاه پخش مواد پروتئینی را غیرمهم دانست، یا دانشگاه را مهم و کارخانه را غیرمهم معرفی کرد و بدیهی است که هر کدام بخشی از نیاز جامعه را تأمین می‌کند، نمی‌توان گفت بیمارستان مهم است، اما مساجد و حرم‌های امام‌زادگان غیرضروری است. این یک مغالطه غیرعلمی و برای هر عاقلی بطلان آن واضح است. انسان‌ها هم به بیمارستان برای درمان دردهای جسمی خود نیازمندند و هم به مکان‌هایی که روحیات آنان را ارتقا بخشیده و احساس معنا و امید در زندگی‌شان را افزایش دهد!

هفتم؛ تقریباً تمام هزینه‌های جاری در زمینه گسترش امام‌زاده‌ها توسط موقوفات مردمی بوده و کمکی از جانب دولت‌ها برای آنها ارسال نمی‌شود

۱. در ابتدای کتاب به بخش کوچکی از دستاوردهای جمهوری اسلامی در حوزه پزشکی اشاره شد. جهت اطلاعات بیشتر به کتاب‌های «صعود ۴۰+ ساله» و «گام تمدن ساز» از همین نویسنده رجوع فرمایید

شبہات اعتقاد کے

شبهه: روحانیون و مذهبی‌ها همواره ادعا می‌کردند که علت مشکلات، بلاها و بیماری‌ها گناهان مردم است؛ اما در بحران کرونا هم خودشان شدیداً به توصیه‌های پزشکی عمل می‌کنند و هم مردم را به رعایت توصیه‌های پزشکی تشویق می‌کنند و حرف‌های پیشین خود را فراموش کرده‌اند!

پاسخ:

یکم؛ این شبهه یکی از مصادیق شبهه‌ی تعارض علم و دین است. تعارض علم و دین یکی از انگاره‌های فلسفی و فرهنگی دنیای غرب است که بر جهان اسلام قابل انطباق نیست. مبانی و آموزه‌های دین اسلام هرگونه تعارض مستمر و واقعی میان علم و دین را نفی می‌کند. از نگاه سلام، دین و علم مکمل یک‌دیگرند و هرکدام به بخشی از واقعیت هستی نظر دارند. هیچ‌کدام از معارف و آموزه‌های دین، علم صحیح را نفی نمی‌کند و علم تجربی صحیح و اطمینان‌بخش نیز هیچ‌کدام از معارف و آموزه‌های معتبر دین را نفی نخواهد کرد.

دوم؛ جهانی که در آن زندگی می‌کنیم بر پایه نظام علیت بنا شده است. در این جهان هر پدیده‌ای دارای علت‌های مادی و معنوی است. بیماری و سلامت انسان‌ها نیز علل و زمینه‌های مادی و معنوی خود را دارد. به حکم

عقل، دین و تجربه، رعایت مسائل بهداشتی و ایجاد زمینه‌های سلامت، موجب بالا رفتن احتمال سلامتی و کاهش بیماری‌ها و عدم رعایت این امور موجب افزایش بیماری و فزونی احتمال اختلال در سلامت فردی و عمومی است. دانش پزشکی از دانش‌های ریشه‌دار و کهن بشری است که براساس تجربه و تحقیقات دامنه‌دار بشر درباره علل، عوامل، نشانگان و راه‌های درمان بیماری‌ها و نیز کیفیت نگاه‌داشت و بالابردن بهداشت جسمی، پدیده آمده‌است و اکنون دوران بالندگی خود را طی می‌کند. دین اسلام نه تنها به دانش پزشکی و تغذیه بی‌اعتنا نبوده، بلکه خود در بالندگی آن نقش مهمی داشته‌است. در قرون نخستین اسلام بسیاری از پزشکان پرآوازه، خود از عالمان و فقیهان دینی بوده‌اند. با این وجود آیا می‌توان ادعا کرد که همه بیماری‌ها، نشانگان تشخیصی و راه‌ها و داروهای درمانی آن توسط دانش پزشکی کشف و معرفی شده‌است؟ آیا می‌توان ادعا کرد که علت همه بیماری‌های جسمی تنها و تنها ویروس‌ها و باکتری‌های مضر است و امور معنوی و روحی در بیماری و سلامت جسم نقشی ندارد؟ یقیناً هیچ‌کس نمی‌تواند چنین ادعایی کند و اساساً چنین ادعایی از نظر عقل و علم مردود است! بنابراین، علت یا علل مشکلات جسمی هم‌چنان که می‌تواند مادی باشد، ممکن است معنوی بوده و به سبب رفتارهای غیراخلاقی و غیرشرعی انسان‌ها باشد. علل معنوی، علل بعید پدیده‌ها است و علل مادی، علل قریب آن. علل بعید همواره از طریق تأثیر بر علل قریب عمل کرده، حوادثی را ایجاد می‌کنند. توجه به علل قریب یک حادثه و غافل شدن از علل بعید آن، موجب ماندگاری آن مشکل است؛ بنابراین توصیه عالمان دین به رعایت امور بهداشتی، علاوه بر این که توصیه‌ی خود دین است، به خاطر جامع‌نگری نسبت به حوادث جهان است.

دوم؛ زمینه‌ها و علل بیماری و سلامت جسمی و روحی، به زمینه‌ها و علل مادی محدود نیست و مسائل اخلاقی و معنوی هم در این خصوص علت دارد؛ هرچند ممکن است تأثیر علل معنوی در سلامت و بیماری جسمی با وساطت همان علل مادی صورت پذیرد؛ اما این که علل مادی در همه موارد تأثیر قطعی و خودبنیادی در بیماری و سلامت جسمی داشته‌باشد، سخن کامل و درستی نیست. ادیان الهی به ما آموخته‌است که مهربانی، بخشندگی، خوش اخلاقی، خیرخواهی، پاک‌دستی، پاک‌دامنی و دیگر فضائل اخلاقی و مهم‌تر از همه ارتباط معنوی و عمیق با جان جهان و مبدأ و منتهای عالم وجود، یعنی خداوند مهربان، علت نخستین همه خیرها و سودمندی‌ها

است؛ هم چنان که نامهربانی، بخل، حسد، مردم‌آزاری، دروغ، تباه کردن حقوق انسان‌ها، بی‌اعتنایی به ارزش‌ها و حدود الهی و ارتکاب گناهان ریشه بسیاری از نابسامانی‌ها و مشکلات بشر است. پیامبران و امامان (علیهم السلام) هرگز علت‌های مادی را نفی نکرده‌اند؛ بلکه چشم انسان را از محدود ماندن در اسباب مادی به افقی فراخ‌تر و عمیق‌تر در عالم هستی باز کرده‌اند. از این رو هم پای توجه به علت‌های مادی، می‌بایست به علت‌های معنوی نیز توجه شود و برای پیش‌گیری از مشکلات، حل نابسامانی‌ها و بالابردن کیفیت زندگی، لازم و ضروری است که هم از علت‌های مادی و هم علت‌های معنوی غافل‌نمانیم.

سوم؛ امروزه علم روان‌شناسی و جامعه‌شناسی در کنار عقل و دین، بر اهمیت اخلاق و معنویت و نقش آن در به‌زیستی انسان در ابعاد گوناگون زندگی تأکید می‌ورزد. حتی جامعه‌شناسان ملحدی مانند مارکس و برهم دین و معنویت را موجب انسجام و یک‌پارچگی جامعه و در نتیجه عامل بسیاری از خیرها و سودمندی‌های عمومی می‌دانند. دین و معنویت موجب معنایافتن و هدف‌مندی زندگی و ایجاد امید در دل نسان‌ها شده و آن‌ها را از احساس تنهایی و وحشت می‌رهاند؛ هرچند این آثار بخشی از آثار غیرمادی دین و معنویت است و تبیین آثار تکوینی و حقیقی آن در گستره وجود انسان تنها در اختیار پیامبران الهی است. تحقیقات پزشکی و روان‌شناسی تجربی بر این امر تأکید دارند که نظام سلامت جسمی، بسیار بیش از آن‌چه انسان‌ها تصور می‌کنند به سلامت فکر، احساس و فرایندهای روان‌شناختی افراد بستگی دارد؛ آن‌چنان که بیماری فکر و عاطفه می‌تواند جسم انسان را تضعیف و آماده گرفتارشدن به انواع بیماری‌های دشوار و کشنده کند. امروزه بسیاری از بیماری‌ها را بیمارهای روان‌تنی می‌نامند؛ زیرا اعتقاد بر این است که در دوران مدرن به واسطه پیچیدگی و دشواری زندگی، دسترسی انسان‌ها به خواسته‌ها و اهداف فردی با سختی زیادی همراه است و این امر تنیدگی و فشار زیادی را بر روان انسان‌ها تحمیل می‌کند و استرس مهم‌ترین عامل بیماری در جهان امروز است. دین و معنویت و اخلاق با ارائه سبک زندگی مبتنی بر اهداف متعالی، ارزش‌های اصیل و دست‌یافتنی، معنابخشی، امیدآفرینی و پیش‌گیری از بسیاری از رفتارهای مخرب و آسیب‌زا به سلامت جسمی و روانی بشر خدمتی بی‌بدیل ارائه می‌کند. دین و معنویت، یاری‌گر و کامل‌کننده دانش پزشکی در شناخت، پیش‌گیری و درمان بیماری‌ها و بالابردن کیفیت سلامت

جامع‌نگرانسان است و هرگز در قامت رقیب و مخالف با دانش‌های ریشه‌دار انسانی ظاهر نشده‌است. دین اصیل و حقیقی با عقل و دانش صحیح در تضاد نیست؛ بلکه مکمل و مؤید آن است؛ بنابراین توصیه به رعایت مسائل بهداشتی و پزشکی اساساً هیچ منافاتی با رعایت مسائل معنوی، توبه و توسل ندارد و این هر دو در کنار هم می‌تواند مشکلات را حل کند. همان دینی که گناهان را علت برخی از بیماری‌ها و مشکلات انسان‌ها معرفی می‌کند، بی‌توجهی به بهداشت و مسائل پزشکی را هم نامطلوب و حتی حرام دانسته و بر نقش آن در بروز بیماری و فقر تأکید می‌کند.

شبهه: تا پیش از این ادعا می‌شد که دین و مناسک دینی تنها راه رفع مشکلات و پیش‌گیری از نابسامانی‌هاست. مذهب‌ها همواره به دانش و فن‌آوری انسانی پی‌اعتنا بوده‌اند؛ اما اکنون روشن شد که تنها علم می‌تواند به بشر کمک کند تا بر مشکلاتی نظیر بیماری‌ها غلبه کند!

پاسخ:

یکم؛ این شبهه بر مبنای علم‌پرستی و تقلیل همه پدیده‌ها و فرایندهای هستی به امور محسوس و قابل تجربه حسی بنا شده است. علم تجربی با وجود خدمات بزرگی که از ابتدای خلقت انسان تا کنون به بشریت نموده و گره‌های فراوانی که از مجهولات و مشکلات انسان‌ها گشوده، تنها به جهان محسوس و ملموس اختصاص دارد و توانایی رازگشایی از همه لایه‌ها و مراتب هستی و انسانی را ندارد؛ علم تجربی تنها می‌تواند بخشی از پدیده‌های محسوس را بررسی و از ماهیت مادی و روابط میان پدیده‌ها شناخت حاصل کند. این انتظار که علم همه مجهولات بشر را معلوم کرده و همه مشکلات بشر را برطرف کند، انتظاری است که با واقعیت علم سازگار نیست و هیچ عالم و فیلسوف علمی هم ادعای آن را ندارد و تاکنون نیز تحقق نیافته است. دین در کنار علم و مکمل آن بوده و در صدد تکمیل کاستی‌های ذاتی آن است. این دو هدیه الهی در کنار هم می‌توانند زندگی بشر را بیش‌تر به جز سعادت مندی سوق دهند.

دوم؛ عقل، تجربه و دین^۱ هر سه بر این مسئله تأکید دارند که انسان‌ها در اموری که به آن دانا نیستند و دانایی در آن نیازمند تخصص و دانش منظم و عمیق است، می‌بایست به متخصصان و عالمان شناخته شده و امین رجوع کنند. این حکم عقلانی و دینی، مطلق است و همه امور دنیایی و معنوی انسان را در همه شاخه‌ها و ابعاد شامل می‌شود؛ عقل سلیم و ذوق عقلانی بشر چنان با این مسئله آشنا است که اگر کسی بدون مشورت با افراد دارای صلاحیت، به کاری که در آن تخصص و دانش کافی ندارد، دست‌زند و گرفتار آسیب گردد، بی‌درنگ از سوی عاقلان سرزنش می‌شود. بر این اساس هم چنان‌که همه مردم و از جمله پزشکان باید در مسائل مربوط به معنویت و دین به عالمان و متخصصان دین‌شناس و معنویت‌شناس مراجعه کنند و از تخصص آنان در

۱. «... فاستلوا اهل الذکران کنتم لاتعلمون»: اگر چیزی را نمی‌دانید از داناان به آن بپرسید! (نحل: ۴۳)

امور دینی و معنوی بهره‌گیرند، عالمان و متخصصان دینی هم موظف‌اند در امور تخصصی پزشکی به پزشکان کارآزموده و امین مراجعه کنند. بی‌اعتنایی به نظر پزشکان باتجربه و مورد اعتماد از نظر دین و عقل محکوم است؛ هم چنان‌که بی‌اعتنایی به امور معنوی و نظر متخصصان دینی از سوی دیگران مردود و غیرمنطقی است.

سوم؛ همان دینی که انسان‌ها را به دعا، توبه، توسل به ارواح پاک و متعالی اولیای الهی، اخلاق حسنه، پرهیز از بد اخلاقی‌ها و دوری از ارتکاب محارم الهی تشویق و توصیه می‌کند و گناه و بد اخلاقی را عامل بسیاری از مشکلات و بیماری‌ها می‌داند، رجوع به متخصصان در امور مهم را هم واجب دانسته و بی‌اعتنایی به آن را گناه و موجب عقوبت می‌شمارد. در این راستا بسیاری از معصومان (علیهم السلام) سخنانی فرموده‌اند که اهمیت مسأله از نگاه دین را آشکار می‌کند. امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: «کسی که (مشورت را وانهد و) به رأی خود استبداد ورزد، هلاک می‌شود»^۲

چهارم؛ لزوم رجوع به متخصصان در امور دین و دنیا از احکام خود دین است و کسی که به آن بی‌اعتنایی کند، در واقع به امر دین بی‌اعتنایی کرده‌است؛ بنابراین اگر پزشکان امین و کارآزموده تشخیص دهند که برخی از مراسم‌های جمعی اعم از مذهبی و غیرمذهبی باید موقتاً تعطیل گردد تا از شیوع ویروس و بیماری کاسته شود، عمل به توصیه این متخصصان از سوی خود دین و پیشوایان دین واجب شمرده شده‌است.

نقل شده است که حضرت موسی علیه السلام مریض شد. بنی اسرائیل به عیادتش آمدند، بیماری او را تشخیص داده و گفتند: اگر به وسیله فلان گیاه خود را معالجه کنی، بهبودی خواهی یافت. موسی (ع) گفت: دارو استعمال نخواهم کرد تا خداوند بدون دوا مرا شفا عنایت کند. مدتی مریضی او ادامه یافت تا اینکه به او وحی شد که به عزت و جلالم سوگند شفایت نمی‌دهم، مگر اینکه خود را به وسیله همان دارویی که بنی اسرائیل گفتند مداوا کنی. بعد از این موسی (ع) آنان را خواست و گفت: همان دارو را بیاورید تا استفاده کنم. طولی نکشید که حضرت بهبودی یافت؛ اما از اینکه ابتدا به خداوند چنین گفته بود در دل بیمناک بود. خطاب رسید: موسی خیال داری با توکل خود حکمت و اسرار خلقت من را از بین ببری، بجز من چه کسی در ریشه

گیاهان این فواید با ارزش را قرار داده است؟^۳

پنجم؛ این سخن که روحانیان و افراد مذهبی با علم و دانش انسانی مخالف‌اند، اتهامی بسیار زشت و دور از واقعیت است. نه تنها در هیچ آیه و روایت معتبری، دانش‌های انسانی کم‌اهمیت تلقی نشده، بلکه آیات و روایات فراوانی بر اهمیت و لزوم یادگیری دانش‌های مورد نیاز انسان‌ها، حتی با دانش‌آموختن از کافران و مشرکان تأکید دارد. در طول تاریخ پس از اسلام بسیاری از عالمان به نام علوم طبیعی، خود از عالمان دین بوده‌اند؛ تا بدان جا که برخی از دانشمندان غربی معتقدند که اگر اسلام نبود علمی نبود به عنوان نمونه توماس کارلایل؛ نویسنده مشهور انگلیسی می‌نویسد: باید دانست که اروپایی‌ها در زمینه‌ی علوم و صنایع چیزی نداشتند که به مسلمین بیاموزند، مخصوصاً در علم طب، معلومات مسلمین با آنها قابل مقایسه نبود، چنان که یکی از مورخین عرب در آن ایام افسانه‌های تمسخرآمیزی از جهل اروپائیان در مسایل طبی نقل کرده و امروز در دست است.^۴

ششم؛ این ادعا که تنها علم تجربی می‌تواند مشکلات بشر را برطرف کند، ادعایی بی‌دلیل و دقیقاً مخالف با واقعیت زندگی است. نه عالمان علوم تجربی چنین ادعایی دارند و نه علم بشر در عمل توانسته است همه مشکلات بشر را برطرف کند. علم تجربی هر چند خدمات زیادی به انسان‌ها کرده و در مجموع زندگی را قدری آسان‌تر نموده است؛ اما نه تنها همه مشکلات را برطرف نکرده، بلکه مشکلات دیگری برای بشر ایجاد کرده است. هنوز هم بسیاری از بیمارهای صعب‌العلاج و لاعلاج مثل برخی از سرطان‌ها، برای علم پزشکی ناشناخته مانده و درمان پزشکی ندارد. برخی از روش‌های درمانی و داروهای که بشر به واسطه علم تجربی ساخته، دارای عوارض جانبی است و اگرچه عوارض بیماری خاصی را برطرف می‌کند ولی چه بسا مشکلات و ناراحتی‌های دیگری برای مصرف‌کننده ایجاد کند. در همین مسئله‌ی ویروس کرونا، دانشمندان زیست‌شناس و پزشکان با صراحت اعتراف می‌کنند که ماهیت این ویروس ناشناخته‌است و در حال حاضر هیچ دارویی برای آن وجود ندارد. پزشکان تصریح می‌کنند که بهترین درمان این بیماری، پیش‌گیری از ابتلا به آن است!

۳. جامع‌السعادات، محمد مهدی نراقی، ج ۳، ص ۲۷۷

۴. تاریخ عرب، فلیپ خلیل جتی؛ صفحه ی ۱۹۳

شبهه: ویروس کرونا و هر عامل بیماری‌زای دیگر، عواملی مادی هستند که تنها به سبب آلودگی محیطی و بیماری‌های زمینه‌ای موثرند و تنها راه مبارزه با آن رعایت اصول بهداشتی و کنترل‌های پزشکی است؛ و این دعا و توسل اموری خرافی است که موجب بی‌اعتنایی به روش‌های علمی و معتبر و به تعویق افتادن درمان می‌شود!

پاسخ:

یکم؛ یکی از آفت‌های بزرگ در فرایند شناخت و مبارزه با مشکلات مادی و روانی بشر، تک‌سونگری و تقلیل‌گرایی است که از نظر عقل و علم مردود است. محدود کردن علل ایجاد و شیوع بیماری‌ها به مسائل بهداشت محیطی و جسمی نوعی تقلیل‌گرایی، یعنی فروکاهش علل یک پدیده به علل مادی و محسوس است! عقل و علم بشر محدود است و با وجود پیشرفت‌های زیادی که در علوم طبیعی و انسانی صورت گرفته، بشر هرگز نمی‌تواند به صورت یقینی ادعا کند که می‌تواند به همه پدیده‌ها از همه ابعاد، سطوح و زوایا آگاه شده و آن‌ها را در کنترل خود درآورد. زندگی انسان‌ها بسیار پیچیده‌تر از آن است که عقل و علم به همه ابعاد آن آگاه شود. به همین سبب تقلیل علت یک بیماری یا شیوع آن به امور مادی، خطای علمی و عقلی بزرگی است. در آیات قرآن کریم و روایات معتبری که از پیشوایان دینی به ما رسیده، علل ایجاد و شیوع برخی از بیماری‌ها به خصوص بیماری‌های بنیان‌کن، فراگیری برخی از گناهان عنوان شده است. امام رضا (علیه السلام) می‌فرماید: «هرگاه انسان‌ها گناهان جدیدی ابداع کنند، خداوند بلای جدیدی را بر آنان مسلط می‌کند!»^۱ بنابراین هم‌چنان‌که می‌بایست به نظر پزشکان در رعایت امور بهداشتی، جسمی و زیست‌محیطی توجه کرد، باید به نظر متخصصان دینی و وجدان اخلاقی در این‌که شیوع گناهان و رفتارهای غیراخلاقی هم در این امر عاملیت دارد، اعتنا نمود.

دوم؛ مشکلات مادی و بیماری‌های جسمی زنجیره‌ی علل و عواملی دارند که برخی مادی و برخی ممکن است روحی-معنوی باشند. اگرچه علل و عوامل روحی و معنوی هم با وساطت علل مادی در جسم انسان اثر می‌گذارد، ولی از لحاظ عقلی و علمی نمی‌توان ادعا کرد که مشکلات و بیماری‌های جسمی فقط علل و عوامل جسمی دارد و به همین دلیل نمی‌توان پناه بردن به خداوند،

۱. وسائل الشیعه، جلد ۱۱، ص ۲۴۰.

دعا و توسل برای دفع و رفع بیماری را مورد توجه قرارنداد. سوم؛ امروزه در روان پزشکی، پزشکی و روان شناسی مدرن اثبات شده که منشأ بسیاری از بیماری های جسمی، از جمله بیماری های صعب العلاج، نابه سامانی های روانی مثل استرس، اضطراب و افسردگی است. بیماری های روان تنی، بیماری هایی جسمی با منشأ روانی است. ازاین رو اگرچه رعایت اصول و مسائل بهداشتی اهمیت دارد، اما به تنهایی نمی تواند بیماری ها را ازبین ببرد. مشکلات روان شناختی موجب تضعیف سیستم ایمنی بدن شده، بدن را در برابر بیماری ها آسیب پذیر می کند. اعتقادات دینی، دعا، مناجات با خدا و توسل به ارواح پاکان علاوه بر آثار معنوی و تکوینی، عامل مهمی در آرامش، امید و احساس تسلط بر زندگی است و به تقویت سیستم ایمنی بدن کمک فراوانی می کند. افراد بی دین و لامذهب، به سبب این که ممکن است در بحران ها خود را ببازند و احساس استرس و ناامیدی کنند، نسبت به مؤمنان در برابر بیماری ها آسیب پذیری بیش تری دارند.

باتوجه به نکات یادشده خرافی دانستن دعا و توسل و واسطه قراردادن معصومان (علیهم السلام) برای رفع حاجات از جمله بیماری ها، خلاف عقل و منطقی است. فکرو رفتار خرافی، آن است که از سوی عقل، علم یا دین الهی تأیید نشود و اندیشه یا رفتاری که از سوی دین تأیید شود، حتی اگر عقل و علم بشر به درستی و سودمندی آن آگاه نشود، خرافی نخواهد بود.

شبهه: حرم‌هایی که روزی دارالشفای بیماران و پناه‌گاه حاجت‌مندان معرفی می‌شود، امروزه باید توسط مواد ضد عفونی، ویروس‌زدایی شود و مردم در آن تجمع نکنند تا مبادا به بیماری مبتلا شوند! پس اعتقاد به دارالشفای بودن حرم‌ها و چنین مکان‌هایی صحیح نیست.

پاسخ:

یکم؛ از نظر مبانی محکم و متقن دینی و انبوه تجارب شخصی مؤمنان، جای تردید نیست که ارواح پاک صالحان و اولیای الهی (علیهم السلام) واسطه بسیاری فیض‌ها و خیرهای مادی و معنوی از جانب خداوند متعال هستند. دعای این انسان‌های وارسته به اجابت نزدیک‌تر و شرافت و نیرومندی روحی آنان در دست‌گیری از نیازمندان و توسل جویان، بسی بلندتر است. این آثار معنوی را خداوند به خواست خود و به واسطه قدرتی که به خاطر بندگی ایجاد شده، به آنان عطا کرده است. شرف بندگی و صداقت آنان، چنان به خداوند نزدیک‌شان کرده که موهبت واسطه‌گری در فیض الهی به آنان اعطا شده است. حرم‌ها، مراقد و مقاماتی که به نام آنان برپا گشته از آن جهت که به آن خوبان منتسب است، محترم و شریف است؛ اما یقیناً اگر اثری در توسل به آنان وجود دارد، به آن مکان‌ها منتسب و مستند نیست؛ بلکه به ارواح پاک آن‌ها مستند است. شرط توسل به ارواح اولیا، حضور در حرم یا مقبره خاصی نیست و در هر زمان و هر کجا می‌توان به ارواح پاک آنان توسل جست. از این رو برای زیارت و توسل ارواح پاک اولیای الهی زمان و مکان شرط نیست و محدودیت‌های بهداشتی برای حضور در حرم‌ها هیچ‌گونه منعی در زیارت و توسل ایجاد نمی‌کند. دارالشفای بودن حرم، به خاطر وجود صاحب حرم است، نه سنگ و آجر حرم! هر چند سنگ و آجر حرم‌ها هم به خاطر انتساب به صاحب حرم، محترم است؛ اما هرگز برای سنگ‌ها و چوب‌ها به خودی خود اثری وجود ندارد!

دوم؛ شرافت معنوی اولیا و احترام آن پاکان اقتضا می‌کند همان‌گونه که در زمان حیات خود از نظر ظاهر و باطن انسان‌هایی پاکیزه بوده‌اند، حرم‌ها و مراقد ایشان نیز همواره پاکیزه و پیراسته از پلیدی‌های ظاهری و باطنی باشد. رعایت اصول بهداشتی در همه‌جا نیکو و لازم و در هنگام حضور در مسجد یا حرم‌های اولیای الهی بهتر و واجب‌تر است؛ زیرا بی‌اعتنایی به بهداشت و آراستگی نه تنها آن محیط را برای دیگر افراد آلود می‌کند، بلکه نوعی بی‌احترامی و قدرناشناسی به صاحب حرم نیز محسوب می‌شود. با مراجعه مختصر به

کتاب‌هایی مثل «مفاتیح الجنان» و «کامل‌الزیارات» و دیگر کتاب‌هایی که در باب آداب زیارت نگاشته شده، به وضوح مشاهد می‌شود که برای حضور در حرم‌های ائمه و دیگر اولیای الهی آداب خاصی ذکر شده است. مهم‌ترین ادب زیارت حرم‌ها غسل، وضو، پوشیدن لباس تمیز و پاکیزه، عطرزدن و آراستگی است. آلوده ساختن مساجد و حرم‌های اولیای الهی، به هر شکل ممکن، گناه کبیره شمرده شده و بر افرادی که از آلودگی اطلاع دارند، واجب است فوراً آن را برطرف سازند؛ بنابراین دارالشفای بودن مراقد و حرم‌های اولیای الهی به این معنا نیست که هر فرد آلوده‌ای می‌تواند در آن وارد شده، آن مکان‌ها را آلوده سازد یا دارالشفای بودن با رعایت امور بهداشتی منافات داشته باشد.

سوم؛ وظیفه خادمین حرم حفظ سلامت زائرین است. برای مثال در شرایطی که داعش تمام تلاش خود را برای نابودی حرمین شریفین می‌کند، آیا می‌توان بدون توجه به این تهدیدات هیچ اقدامی برای حفظ و صیانت آن اماکن انجام نداد؟ تهدیدات باید به هرنحوی که هست از زائرین برطرف گردد. خواه در قالب داعش و گروهک‌های تکفیری باشد و خواه در قالب بیماری و کرونا چهارم؛ زیارت مراقد و حرم‌های اولیای الهی بیش از آن‌که برای رفع مشکلات مادی و برآورده شدن نیازهای دنیایی باشد، برای تقویت انگیزه‌های معنوی و تازه کردن ایمان و دین‌داری است. اساساً کارویژه اولیای الهی در زمان حیات‌شان راهبری و دست‌گیری طالبان حقیقت و وصال معبود محبوب است؛ نه رفع نیازهای مادی یا شفا دادن بیماران! این نگرش که همه دردهای مادی و نیازهای دنیایی صرفاً با دعا و توسل به اولیای الهی برطرف می‌شود، نگرشی است که توسط خود دین، مردود شمرده شده است؛ بنابراین اگرچه دین، خصوصاً دین اسلام، به لحاظ جامعیت و کمال ناظر بر تمامی شئون فردی و اجتماعی بشر است، یعنی راه‌های دست‌یابی به این شئون را ارائه داده است، بدین معنا که اگر انسان بر اساس آن‌ها عمل کند به سعادت دنیا و آخرت می‌رسد اما اگر کسانی ادعا کنند که دین و معنویت باید همه مشکلات مادی و معنوی را حل کند، ادعایی باطل است؛ زیرا عمل بر اساس آموزه‌های دینی، اختیاری انسان می‌باشد و پیامد عمل نکردن به راه کارهای دینی، متوجه خود انسان است و ارتباطی به دین ندارد. مرور اجمالی آیات قرآن و روایات وارد شده از پیشوایان دین در موضوعات مختلف نشان می‌دهد که دین به صورت اساسی به علل مادی حوادث توجه داشته و برای دفع و رفع علل مادی حوادث توصیه‌های زیادی مطرح کرده‌اند. یک مراجعه مختصر به

کتاب «میزان الحکمه»^۱ و مرور روایات آن در باب‌ها و موضوعات مختلف و فراوان این ادعا را اثبات می‌کند که دین نگاه جامعی به امور زندگی انسان دارد و درکنار توجه و اعتنا به علل معنوی، به علل مادی هم اهمیت داده است. منتها چنان‌که بیان شد مهم، توجه به آموزه‌های دینی و عمل به آن‌هاست. پنجم؛ قرآن کریم و پیشوایان دین خود از پیشگامان توجه به بهداشت و آراستگی بوده‌اند. آیات و روایات فراوان و گزارش‌های بسیاری در لزوم رعایت بهداشت و نیز اهمیت عملی پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در کتاب‌های روایی ما موجود است. کتاب «دانشنامه احادیث پزشکی» از آقای محمدی ری شهری حاوی بسیاری از این روایات است. «رساله ذهبیه» امام رضا (علیه السلام)، مجموعه بیانات ارزشمند علمی و پزشکی این امام است که در آن با شرح خواص غذاها و نوشیدنی‌ها، راه‌کارهای به‌زیستی، بهداشت و سلامت را به انسان می‌آموزد و ضمن توجه به تکنیک‌های مقابله با بیماری‌ها و آسیب‌های روحی و روانی، این مسائل را نیز نقد و بررسی می‌کند. نمونه‌هایی از این احادیث عبارت‌اند از:

- قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكْثُرَ خَيْرُ بَيْتِهِ فَلْيَتَوَضَّأْ عِنْدَ حُضُورِ طَعَامِهِ، يَغْنَى غَسْلَ يَدَيْهِ»: کسی که دوست دارد خیر و برکت خانه‌اش زیاد شود، هنگام غذا دست‌های خود را بشوید.^۲

- قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ فَإِنَّهُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيَزِيدُ فِي الْعُمْرِ»: دست‌های خود را قبل از غذا و بعد از آن بشوید؛ زیرا این کار فقر را از بین می‌برد و عمر انسان را زیاد می‌کند.^۳

- عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «مَنْ أَخَذَ مِنَ الْحَمَامِ حَرْفَةً فَحَكَ بِهَا جَسَدَهُ فَأَصَابَهُ الْبَرَصُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ، وَمَنْ إِغْتَسَلَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي قَدْ أَعْتَسَلَ فِيهِ، فَأَصَابَهُ الْجُذَامُ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ»: کسی که تکه سفالی را از حمام بردارد و با آن بدنش را خارش دهد و دچار بیماری پیسی شود، نباید جز خودش را سرزنش کند و هرکس از آبی که دیگران در آن شست و شو کرده‌اند (مثل آب خزینه‌ها در قدیم و استخرها در حال حاضر)، شست و شو کند و دچار مرض جذام شود، جز خودش را سرزنش نکند.^۴

۱. رک: محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمه، انتشارات دارالحدیث قم.

۲. محمد بن حسن شیخ حرعاملی، وسائل الشیعة، ۱۴۰۹ ق، ج ۲۴، ص: ۳۳۷

۳. همان

۴. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ۱۴۰۷ ق، ج ۶، ص: ۵۰۳

شبهه: مگر روحانیان ادعا نمی‌کنند که امامان قدرت بیکران دارند و می‌توانند در همه عالم تصرف کنند؟ پس چرا الآن و در برابر ویروس کرونا توان مقابله ندارند و متولیان باید حرم‌ها را تعطیل و ضد عفونی کنند؟!

پاسخ:

یکم؛ شفایافتن بیماران در حرم‌ها و مراقد مطهر معصومان و اولیای الهی، هرچند اموری یقینی است و بارها اتفاق افتاده و مدارک معتبر آن وجود دارد، اما این اتفاقات استثنایی و مشروط به شرایط خاصی است که همه ابعاد آن برای ما روشن نیست و هرگز رویه نبوده است؛ هیچ آیه‌ای از قرآن کریم و روایت معتبر وجود ندارد که در آن ادعا شده باشد، اولیای الهی می‌توانند نظام عالم را یک سره برهم زنند و امور عادی و طبیعی را به صورت کامل تغییر دهند. برخلاف این، در روایات متعددی تصریح شده که خداوند از این‌که امور عالم جز از طریق اسباب عادی انجام گیرد، امتناع می‌کند. در این مکان‌های مقدس هم تمام امور طبق مشیت الهی و نظام اسباب و مسببات صورت می‌پذیرد. هرچند ممکن است برخی از امور خارق عادت و استثنایی از سوی اولیای الهی هم روی دهد که البته آن‌ها هم بر اساس نظام اسباب و مسببات اند؛ بنابراین رعایت امور بهداشتی، پاکیزگی و آراستگی در مکان‌های مقدس نه تنها لازم است، بلکه در این مکان‌های شریف از دیگر مکان‌ها اهمیت بیش‌تری دارد؛ زیرا هم محل رفت و آمد و تجمع انسان‌ها است و بی‌توجهی به بهداشت، نوعی مردم‌آزاری و تضییع حقوق دیگران است و هم بی‌احترامی به آن مکان محترم و صاحب قبر شریف محسوب می‌شود.

دوم؛ آن‌چه بر اساس مبانی دینی به سبب آمده، این است که اولیای الهی به اذن خداوند به برخی از امور غیبی آگاه‌اند و می‌توانند در امور عالم تصرفاتی جزئی کنند؛ اما این‌که اجازه داشته باشند در همه امور جهان به دل‌خواه خود رفتار کنند، امر محالی است و در هیچ گزاره دینی چنین ادعایی مطرح نشده است. زندگی اولیای الهی نیز در امور عادی مانند زندگی دیگر انسان‌هاست. بیماری، گرسنگی، درد، فقر، شکنجه و قتل دیده‌اند و برای حفاظت از خود از دارو، رعایت بهداشت و ابزارهای لازم و عقلانی سود جستند. تفاوت آنان با دیگران در مرتبه ایمان، تقوا، شکر و رضا است. اگر بنا بود اولیای الهی در همه امور عالم دخالت کنند، طبیعتاً می‌بایست همه بلاها و شرور را از خود دور سازند، در حالی که اگر نگوییم بلاها و مصائب آنان از دیگر انسان‌ها بیش‌تر

بوده، قطعاً کم‌ترین بوده است. آری! دعای آنان به اجابت نزدیک‌تر و مقام آنان در نزد خدا بلندمرتبه‌تر از دیگر بندگان است و همین شرافت موجب می‌شود که در برخی از امور دنیایی، واسطه فیض الهی قرار گرفته، حوائجی به دست آنان برآورده شده و بیماری‌هایی شفا یابد؛ اما این امور از استثنائات است و هرگز رویه نبوده و نخواهد بود. البته این ارواح پاک در امور معنوی وسعت و قدرت بسیار فراخ‌تری دارند و اگر نگوییم همه فیض‌های معنوی به وساطت آن بزرگواران به طالبان حقیقت می‌رسد، دست‌کم بسیاری از بهره‌های معنوی به وساطت آنان است. ائمه معصوم (علیهم السلام) مصادیق کامل «وماتشاؤون الا ان یشاء الله رب العالمین»^۱ اند؛ یعنی خواست آنان، خواست خدا است و از این رو در همه امور تابع اراده و مشیت خداوندند.

۱. «و نمی‌خواهند جز آنچه را خدوندگار جهانیان می‌خواهد». (تکویر: ۲۹)

شبهه: از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است: «هنگامی که فتنه همه‌ی شهرها را فراگیرد، به شهر قم و اطراف آن پناه برید که بلا از آنجا دفع شده است»؛ و نیز حدیثی از امام رضا (علیه السلام) به همین مضمون روایت است. مفاد این روایت و روایات بسیاری که در فضیلت قم وارد شده و هرگونه بلایی را از قم منتفی می‌داند، چگونه با بیماری فراگیر کرونا در قم سازگار است؟! پاسخ:

این روایت را مرحوم مجلسی در کتاب بحارالانوار با دو سند ذکر کرده است. سند اول به امام صادق و سند دوم به امام رضا (علیهما السلام) می‌رسد:

(الف) «وَعَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِذَا عَمَّتِ الْبُلْدَانَ الْفِتْنُ فَعَلَيْكُمْ بِقَمٍّ وَ حَوَالِيهَا وَ نَوَاحِيهَا فَإِنَّ الْبَلَاءَ مَدْفُوعٌ عَنْهَا»^۱.

(ب) «وَرَوَى مَرْفُوعًا إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكَلْبِيِّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَاعِ قَالَ: إِذَا عَمَّتِ الْبُلْدَانَ الْفِتْنُ فَعَلَيْكُمْ بِقَمٍّ وَ حَوَالِيهَا وَ نَوَاحِيهَا فَإِنَّ الْبَلَاءَ مَرْفُوعٌ عَنْهَا»^۲.

برای پاسخ بررسی سندی و دلالتی روایت فوق لازم است. یکم؛ در روایت اول ابی جمیله از شخص مجهولی با عنوان «رجل» گزارش می‌کند که مرسله بودن سند، روایت را از اعتبار ساقط می‌کند. مضاف بر این که خود ابی جمیله مفضل بن صالح، از نظر بسیاری از رجالیان (علامه حلی در خلاصه الرجال)، ضعیف و غیرثقه معرفی شده است. روایت دوم هم از اساس ارزش سندی ندارد؛ زیرا مرفوعه است و روایت مرفوعه به خودی خود، معتبر نیست. دوم؛ در این روایات، از لفظ «فتنه» استفاده شده که اعم از امراض و بلاهای جسمی است و با توجه به مرکزیت فرهنگ شیعی و علم دینی در قم، می‌توان گفت که منظور از این احادیث، فتنه‌های مذهبی، فکری و عقیدتی است که در آخرزمان دامن شهرها و کشورها را می‌گیرد و در آن شرایط لازم است مردم برای رفع آن به دانشمندان و مراکز فرهنگی و دینی قم پناه برند! در تأیید این تفسیر از روایات، به حدیثی از امام صادق (علیه السلام) اشاره می‌شود:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: «به زودی کوفه از وجود مؤمنان خالی و علم

۱. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۷، ص ۲۱۴.

۲. همان، ص ۲۱۷.

در آنجا پنهان می‌شود، هم چون پنهان شدن مار در سوراخش؛ پس از آن علم در شهری ظاهر می‌شود که به آن «قم» می‌گویند؛ آن شهر معدن علم و فضل می‌شود تا جایی که در روی زمین، مستضعفی در دین باقی نماند، حتی زن‌ها در حجله‌ها! و این در هنگام ظهور قائم ما خواهد بود؛ پس خدا قم و اهل آن را قائم مقام حجت قرار می‌دهد و اگران نباشد، زمین اهل خود را در کامش فرو می‌برد و در روی زمین حجتی باقی نمی‌ماند و علم از قم به سایر شهرها در مشرق و مغرب روان می‌شود؛ پس حجت خدا بر مردم تمام می‌شود تا جایی که کسی در روی زمین نماند که دین و دانش به او نرسیده باشد. از آن پس قائم (علیه السلام) ظهور می‌کند و موجب نعمت و خشم الهی بر بندگان (عصیانگر) می‌شود؛ زیرا خدا از بندگان پس از آن که حجت را انکار کردند، انتقام می‌گیرد!^۳ سوم؛ در فهم روایات باید به «درایة‌الحديث» توجه کرد که برخی از روایات اسلامی تاریخ‌مند بوده و شرایط زمانی و مکانی خاصی صادر شده است. مثلاً برخی از روایاتی که در فضیلت قم مطرح شده را باید در بستر حوادث سال‌های میانه انقراض دولت امویان و ظهور دولت عباسیان فهم کرد. در اواخر دوران بنی امیه قیامی به رهبری «ابن اشعث» در عراق رخ داد که یکی از قبایل عرب ساکن کوفه، به نام بنی اشعر (اشاعره) هم شرکت داشتند. این قیام شکست خورد و بازماندگان آن‌ها در اقصی نقاط مملکت پهناور اسلامی متواری شدند. انقلابیون اشعری به ایران متواری و در «قم» کنونی ساکن شدند. آن‌ها با کمک مردم محلی، در آن منطقه برج و بارویی ساختند و آن را قم نامیدند که تا اندازه زیادی از حکومت مرکزی استقلال داشت. اشعریان از محبان اهل بیت (علیهم السلام) بودند و از این رو «قم» از آن زمان مأمونی برای انقلابیون مختلف شیعی، اعم از کیسانی و عباسی و امامی شد. با انقلاب عباسیان ضد امویان، اشعریان قم هم در آن شرکت کردند و پس از روی کار آمدن عباسیان، به پاداش این هم‌کاری، حکومت قم را به دست گرفتند که استقلالی بیش از پیش داشتند. بعدها اشعریان به تدریج به جناح امامی شیعیان نزدیک شدند. به هر حال این روایات بر فرض صحت سند، به چنین ماجراهایی اشاره دارد. نتیجه، این که این روایت و روایات مشابه از نظر سند ضعیف است و از لحاظ دلالت، بر امراض و بلاهای جسمی دلالت ندارند؛ بلکه به فتنه‌های عقیدتی و فکری و امنیتی مربوط است!

شبهه: کاشف الکل که امروز مهم‌ترین ماده ضدعفونی کننده و محافظت از کرونا است توسط محمد بن زکریای رازی کشف شد که فرد ملحدی بود! بنابراین یک شخص ملحد توانسته است مردم را از کرونا نجات دهد اما...

پاسخ:

یکم؛ محمد بن زکریای رازی از طبیبان بزرگ مسلمان است. وی غیر از رشته طب، در فلسفه و اخلاق نیز آرا و نظریات مهمی دارد. اگرچه در مسلمان بودن او تردیدی نیست، اما گفته شده ایشان برخی اظهار نظرهای خلاف مبانی اسلامی نیز داشته، ولی چنین چیزی مورد شک و تردید محققان و مورخان اسلامی است.

دوم؛ بر فرض این‌که وی ملحد باشد، باز هم چیزی عوض نمی‌شود؛ چون سنت الهی برایین قرار گرفته که عمل هیچ عاملی، چه زن و چه مرد را ضایع نکند. بر این اساس زمانی که شخصی زحمت می‌کشد، می‌اندیشد و پشت کار دارد، طبعاً نتیجه این کار را نیز خواهد دید، حالا تفاوتی ندارد که این شخص مسلمان باشد یا ملحد، رازی باشد یا دیگران، این شی مکشوف، الکل باشد یا چیز دیگر. کشف الکل توسط ایشان نشانه مهارت و تبحر در داروسازی است و هرگز به این معنا نیست که او اگر در رشته‌های علمی دیگر ادعایی کند، ارزش مند است. آیا منطقی و عقلانی است بگوییم چون فلان مهندس هسته‌ای در مسأله خاصی نظریه معتبری دارد، پس هرادعایی در مسائل پزشکی یا جامعه‌شناسی بکند هم معتبر و با ارزش است؟! یقیناً نه! زکریای رازی دانشمند و پزشک نام‌آوری است و از این جهت مورد احترام و افتخار ما است، اما دانش او به الحاد ادعایی‌اش، ارزشی نمی‌دهد. البته متأسفانه در دنیای امروز که دنیای سلبریتی‌ها است، برخی از مردم ممکن است از روی نادانی هرادعایی را از هرفرد مشهوری، ولو هنرپیشه سینما و تئاتر، بپذیرند! این امر نشانه مهم بودن آن فرد نیست؛ بلکه نشانه سطحی‌نگری و ساده‌لوحی کسانی است که به دنبال چنین افرادی افتاده و کورکورانه از آنان پیروی می‌کنند!

سوما؛ قدرت اسلام در علوم مختلف خصوصاً پزشکی بر کسی پوشیده نیست جان دیون پورت، محقق و مستشرق انگلیسی می‌نویسد: اروپا بیشتر از اینها به اسلام مدیون است، اروپا باید به خاطر داشته باشد که به پیروان محمد دین دیگری دارد و آن عبارت است از این‌که: همین مسلمین بودند که حلقه ی

اتصال ادبیات قدیم و جدید شدند، در طول مدت زیادی که اروپا در تاریکی فرو رفته بود، مسلمین تألیفات و تحقیقات عده ی زیادی از فلاسفه یونان را حفظ کرده و بسط و نشر مهم ترین رشته های علوم طبیعی و ریاضیات و طب و غیره را بر عهده داشتند و این علوم به مقدار زیادی دیون زحمات آنهاست^۱.

۱. عذر تقصیر به پیشگاه محمد و قرآن، جان دیون پورت، صفحه ی ۱۳۱

شبهه: روحانیون و عالمان دینی به جای توصیه به رعایت بهداشت و امور پزشکی صرفاً به خواندن برخی دعاها و زیارت‌ها توصیه می‌کنند؛ آیا این امر به‌سخره گرفتن دانش پزشکی و در نتیجه بازی با جان مردم نیست؟!

پاسخ:

نسبت دادن این سخنان به عالمان دینی اتهامی بیش نیست؛ بلکه برعکس، دانشمندان دین و مراجع تقلید نخست مردم را به رعایت بهداشت و گوش دادن به سخنان مسئولان مربوطه و عمل به آن سفارش نموده، پس آنان به دعا و توسل سفارش کرده‌اند. برخی از رسانه‌های معاند با تقطیع فایل‌های صوتی و تصویری منتشر شده از علمای اسلام درباره کرونا، کوشش می‌کنند تا علمای دین را افرادی مخالف دانش بشری معرفی کنند، در حالی که همه علما و مراجع معظم تقلید بر رعایت امور پزشکی و بهداشتی و گوش سپردن به توصیه‌های متخصصان و مسئولان امور بهداشتی تأکید می‌کنند. البته عالمان دین بر اساس وظیفه معنوی خود مردم را به دعا، توجه به ذات مقدس حق تعالی، توبه و توسل هم توصیه می‌کنند؛ این امور نه تنها آثاری حقیقی در دفع و رفع بلاها دارد؛ بلکه می‌تواند به مردم آرامش، اطمینان خاطر، امید و قدرت روحی بخشیده، آن‌ها را در برابر نگرانی و پریشان حالی ناشی از ترس از بیماری یاری کند. در این راستا بخش‌هایی از توصیه‌های مقام معظم رهبری که از صدا و سیما جمهوری اسلامی پخش شد، ذکر می‌شود:

ایشان ضمن تأکید بر رعایت توصیه‌ها و دستورالعمل‌های مسئولان در خصوص پیش‌گیری و فراگیری آلودگی کرونا فرمودند: «از این دستورها نباید تخطی شود، چرا که خداوند ما را موظف کرده است در قبال سلامت خود و دیگران احساس مسئولیت کنیم؛ بنابراین هرچه به سلامت جامعه و جلوگیری از شیوع این بیماری کمک کند، «حسنه» و هرچه به شیوع آن کمک کند، «سینه» است». رهبرانقلاب اسلامی در توصیه‌ای دیگر همگان را به توسل و توجه به پروردگار فراخواندند و گفتند: «البته این بلا آن‌چنان بزرگ نیست و بزرگ‌تر از آن نیز وجود داشته است، اما بنده به دعای برخاسته از دل پاک و صاف جوانان و افراد پرهیزگار برای دفع بلاهای بزرگ بسیار امیدوارم؛ چرا که توسل به درگاه خداوند و طلب شفاعت از نبی مکرم اسلام و ائمه بزرگوار (علیهم السلام) می‌تواند بسیاری از مشکلات را برطرف کند!»^۱

شبهه: اگر این بیماری‌ها، ویروس‌ها و مرگ‌ومیرها به علت گناهان مردم است، چرا از قم که مرکز دین و تشیع است و در آن کم‌تر گناه می‌شود شروع شده است؟!

پاسخ:

یکم؛ اراده الهی برای این تعلق گرفته که نظام کلی حاکم بر جهان، نظام علی و معلولی و سبب و مسببی باشد؛^۱ یعنی هر معلولی، علت خاص و هر علتی، معلول مخصوص داشته باشد و بر این اساس بسیاری از فعل و انفعالات و حوادث موجود در این عالم در چارچوب نظام طبیعی قرار می‌گیرد؛ مسائل آب و هوا، میزان بارش باران و بسیاری از حوادث جغرافیایی و طبیعی از همین قاعده پیروی کرده و در چارچوب نظام منسجم علی-معلولی قرار دارد. پس کاملاً طبیعی است که اگر چند نفر مبتلا به کرونا از چین وارد قم و مهمان شخصی قمی شوند، این ویروس به دیگران منتقل شده، برخی از مردم قم به این ویروس مبتلا شوند و این واقعیت می‌تواند حتی در فرضی که هیچ گناهی در قم و یا هر شهر دیگری صورت نگرفته باشد، باز هم محقق شود.

دوم؛ اگرچه میان برخی از گناهان با برخی از بلاها رابطه علی-معلولی وجود دارد، اما این طور نیست که تمام بلاها بر اثر گناهان باشد؛ بلکه عوامل مختلفی می‌تواند در به وجود آمدن بلا دخالت داشته باشد. در این رابطه به چند نکته اشاره می‌شود:

الف: برخی مصائب و مشکلات ناشی از اعمال خود انسان است و این امور گاهی از قبیل عدم رعایت امور بهداشتی و گاهی از قبیل گناه است؛ مثلاً ابتلا به بیماری به دلیل عدم رعایت نکته‌های بهداشتی از خطاهای عملی انسان است که دامن‌گیر او و دیگران می‌شود؛ هرچند در فرض عدم تقصیر در ابتلا به بیماری، خداوند به رحمت خویش بر انسان گرفتار می‌نگرد و برای دردی که به واسطه آن بیماری تحمل می‌کند، پاداش‌هایی در نظر می‌گیرد و بر اساس مصلحت شخص مبتلا، آن پاداش را در دنیا یا آخرت به او عطا می‌فرماید؛ اما به هر حال منشأ بیماری، خود انسان بوده است و در فرض مقصر بودن، حتی مستحق پاداش و عوض از جانب خداوند هم نخواهد بود!

گاهی هم ابتلا به امراض، مصایب و بلاها، ناشی از گناهی است که انسان مرتکب می‌شود. در این فرض هم خود انسان مسئول پیامدهای آن است.

۱. مرتضی مطهری، مجموعه آثار، انتشارات صدرا، ج ۱، ص ۱۲۶ و ۳۹۹.

خداوند در قرآن می‌فرماید: «آن چه از مصائب و ناملایمات به شما رسد، به خاطر اعمالی است که خود انجام داده‌اید».^۲ این آیه به خوبی نشان می‌دهد مصائب و بیماری‌هایی که دامن‌گیر انسان می‌شود، ناشی از عمل خود انسان است و به این ترتیب یکی از فلسفه‌های حوادث دردناک و مشکلات زندگی روشن می‌شود. البته پیامدهای مادی گناه همواره در زندگی انسان‌ها پدید نمی‌آید و ممکن است به جهان آخرت منتقل شود؛ ولی گاهی خداوند به منظور سبک‌کردن بار گناه بنده، او را در دنیا عقوبت می‌کند. این عقوبت هم در حقیقت ناشی از مهر و رحمت و اسعه الهی است که می‌خواهد بنده‌اش پاک و سبک‌بار از این دنیا منتقل شود. امیر مؤمنان علی (علیه السلام) از پیامبر گرامی خدا (صلی الله علیه و آله) نقل می‌کند که فرمود: «این آیه (و ما أصابکم من مُصِيبَةٍ...) بهترین آیه در قرآن مجید است. ای علی! هرخراشی که از چوبی بر تن انسان وارد می‌شود و هر لغزش قدمی، بر اثر گناهی است که از او سرزده است. آن چه خداوند در دنیا از بندگانش عفو می‌کند، گرامی‌تر از آن است که (در قیامت) در آن تجدید نظر فرماید (و آنان را عقوبت کند) و آن چه را که در این دنیا عقوبت فرموده، عادل‌تر از آن است که در آخرت بار دیگر کیفر دهد»!^۳ به این ترتیب این‌گونه مصائب علاوه بر این‌که بار گناه انسان را سبک می‌کند، به او قدرت خودکنترلی در رفتارهای نادرست می‌دهد.

البته ظاهر آیه ۳۰ سوره شوری، عام است و همه مصائب را در بر می‌گیرد، ولی مطابق معمول در الفاظ عام و مطلق، استثنایی وجود دارد، مانند مصائب و مشکلاتی که دامن‌گیر انبیا و ائمه معصوم (علیهم السلام) می‌شده که برای ترفیع مقام یا آزمایش آن‌ها بود و هم چنین مصائبی که گریبان غیر معصومان را می‌گیرد و جنبه آزمون دارد.

ب: اگر بشر زندگی راحت و خالی از هرگونه ناملایمات داشته باشد، ارزش راحتی و آسایش را درک نخواهد کرد؛ زیرا بشر با غرور، شهوت، امیال و غرایزی که دارد اگر به حال خود رها شود و هیچ وسیله بیدارباشی نداشته باشد، اندک‌اندک حدود و حقوق را فراموش کرده، طبعاً به هرگونه خواسته نامشروع، امیال و آرزوهای پست تن خواهد داد و این امر برای او پیامدهای نامطلوبی در پی دارد. گاهی بشر به یک بانگ بیدارباش و زنگ خطر نیازمند است تا فطرت ذاتی‌اش بیدار شده و به خداوند رَوَارد. علت برخی از مصائب و مشکلات این است

۲. شوری: ۳۰.

۳. محمد بن حسن طبرسی، مجمع البیان، ذیل آیه ۳۰ شوری.

که انسان، دل بسته و اسیر زرق و برق این جهان مادی نشود و آن را جاودانه نپندارد. بنابراین مصائب و مشکلات به منزله زنگ بیدارباشی برای غافلان، شلاقی بر ارواح خفته، رمز ناپایداری جهان مادی و اشاره‌ای به کوتاه بودن عمر این زندگی است. البته این هم رحمتی از جانب خداوند متعال در حق بندگان است؛ چراکه هم بندگان را در مسیر حق نگه می‌دارد و هم بابت درد و سختی ناشی از بلای وارد شده، پاداشی در خور مرحمت خواهد کرد.

ج: گاهی وجود مشکلات در زندگی به خاطر آزمایش الهی و امتحان انسان است؛ چنان‌که انسان‌های وارسته مانند حضرت ابراهیم خلیل‌الرحمان بارها مورد آزمایش قرار گرفتند تا به رشد معنوی نائل شوند.

سوم: مردم قم هرگز تافته جدا بافته‌ای از دیگر مردمان نیستند؛ هر سنتی که بر دیگر انسان‌ها جاری باشد، بر مردم قم نیز جاری است؛ بنابراین بلاهایی که بر اهل قم نازل شود، برای خوبان‌شان درجه و آزمون صبر و شکر و برای بدکاران‌شان عقوبت و کیفر الهی است!

چهارم: در زمان حضور ائمه علیهم السلام نیز بلاهای مختلفی مانند زلزله و... اتفاق می‌افتاد و جمع حضور امام و بلاهیچ امر عجیبی نبود و مورد اعتراض هیچ کس در هیچ دورانی قرار نگرفت

شبهه: روحانیون شیعه ادعا می‌کردند توسل به اهل بیت (علیهم السلام) و وجود حرم‌های مقدس مایه برکت و دورماندن شهرهای زیارتی از بلا است، درحالی‌که الآن ویروس کرونا از قم آغاز و گسترش یافته است!

پاسخ:

یکم؛ یکی از آفت‌های بزرگ در فرایند شناخت و مبارزه با مشکلات مادی و روانی بشر، تک‌سونگری و تقلیل‌گری است که از نظر عقل و علم مردود است. مثلاً تقلیل علل پدید آمدن و شیوع بیماری‌ها به مسائل بهداشت محیطی و جسمی نوعی تقلیل‌گرایی است؛ یعنی فروکاهش علل به علل مادی و محسوس! عقل و علم بشر محدود است و با وجود پیشرفت‌های زیادی که در علوم طبیعی و انسانی صورت گرفته، بشر هرگز نمی‌تواند به صورت یقینی ادعا کند که قادر است به همه پدیده‌ها از همه ابعاد، سطوح و زوایا آگاه شده و آن‌ها را در کنترل خود درآورد. زندگی انسان‌ها بسیار پیچیده‌تر از آن است که عقل و علم به همه ابعاد آن آگاه شود. به همین سبب تقلیل علت یک بیماری یا شیوع آن در امور مادی، خطای علمی و عقلی بزرگی است. در آیات قرآن کریم و روایات معتبری که از پیشوایان دینی به ما رسیده، علل ایجاد و شیوع برخی از بیماری‌ها، به خصوص بیماری‌های بنیان‌کن، فراگیری برخی از گناهان عنوان شده است؛ بنابراین هم‌چنان که می‌بایست به نظر پزشکان در رعایت امور بهداشتی جسمی و محیط زیست توجه کرد، باید به نظر متخصصان دینی و وجدان اخلاقی در این‌که شیوع گناهان و رفتارهای غیراخلاقی هم در این امر عاملیت دارد، اعتنا کنیم.

دوم؛ مشکلات مادی و بیماری‌های جسمی زنجیره‌ای از علل و عوامل دارند که برخی مادی‌اند و برخی ممکن است روحی-معنوی باشند. اگرچه علل و عوامل روحی و معنوی هم با وساطت علل مادی در جسم انسان اثر می‌گذارد، ولی از لحاظ عقلی و علمی نمی‌توان ادعا کرد که مشکلات و بیماری‌های جسمی تنها علل و عوامل جسمی دارد.

سوم؛ امروزه در روان‌پزشکی، پزشکی و روان‌شناسی مدرن اثبات شده که منشأ بسیاری از بیماری‌های جسمی و از جمله بیماری‌های صعب‌العلاج، نابسامانی‌های روانی مثل استرس، اضطراب و افسردگی است. بیماری‌های روان‌تنی، بیماری‌هایی جسمی با منشأ روانی است. از این رو، اگرچه رعایت اصول و مسائل بهداشتی اهمیت دارد، اما به تنهایی نمی‌تواند بیماری‌ها را

از بین برد. مشکلات روان شناختی موجب تضعیف سیستم ایمنی بدن شده و بدن را در برابر بیماری‌ها آسیب پذیر می‌کند. اعتقادات دینی، دعا، مناجات با خدا و توسل به ارواح پاکان علاوه بر آثار معنوی و تکوینی، عامل مهمی در آرامش، امید و احساس تسلط بر زندگی است و به تقویت سیستم ایمنی بدن کمک فراوان می‌کند. افراد بی‌دین و لامذهب، به سبب این‌که در بحران‌ها ممکن است خود را بی‌زند و احساس استرس و ناامیدی کنند، نسبت به مؤمنان در برابر بیماری‌ها آسیب پذیری بیش‌تری دارند.

چهارم؛ ویروس کرونا از قم شروع و گسترش پیدا نکرده است؛ بلکه شروع آن از شهر ووهان کشور چین بوده است؛ اما در ایران، قم اولین شهری بود که قادر به شناسایی این ویروس شد و الا طبق اظهارات برخی از صاحب نظران این ویروس قبل از قم، در تهران و گیلان وجود داشته است. هرچند تقدم وجود ویروس در هر شهری، نباید عاملی برای تحقیر و توهین به آن شهر و ساکنان آن شود؛ چراکه این امر ممکن بود در هر شهری اتفاق بیفتد.

پنجم؛ مسئله توسل به اهل بیت (علیهم السلام) و شفابخشی توسط آن‌ها مورد تأیید دین است؛ اما این‌گونه امور به صورت دائمی نبوده و در موارد خاصی با شرایطی که خداوند متعال بدان عالم است، اتفاق می‌افتد؛ به عبارت دیگر این مسئله در امور دنیا به صورت استثنا مطرح است و این‌گونه نیست که هرکسی به حرم اهل بیت (علیهم السلام) رفته یا توسل و دعایی کرده باشد، بلافاصله شفایابد؛ هم‌چنین این‌گونه نیست که هرکسی دعا و توسل کند، دیگر نیازی به استفاده از دارو برای رفع بیماری و یا انجام اقدامات احتیاطی به منظور پیش‌گیری از بیماری‌های واگیردار نداشته باشد. به همین دلیل مراجع معظم تقلید که بیش‌از دیگران اهل ذکر، دعا و توسل‌اند، با وجود این‌که مردم را به این مسائل فرامی‌خوانند، هم‌زمان ایشان را به رعایت دستور العمل‌های بهداشتی و اقدامات احتیاطی پیش‌گیرانه دعوت می‌کنند و خود نیز با تعطیلی درس‌ها و برنامه‌های اجتماعی در این زمینه پیش‌گام بوده‌اند. به‌عنوان مثال حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی سخنانی در این زمینه ایراد فرمودند: «برای مقابله با این بیماری باید بر اعصاب خود مسلط باشیم و از ترس و استرس پرهیز نماییم ... خوب است در تمام خانه‌ها زیارت‌عاشورا و حدیث‌کسا خوانده شود، زیرا این دو به همه روحیه می‌دهد و آثار گران‌بهایی دارد ... در این مقطع زمانی معاشرت‌ها و حضور در مراکز عمومی صحیح نیست ... از جمله مسائلی که برهرانسانی واجب است، حفظ جان و سلامت

است و اگر انسان در این زمینه کوتاهی کند، در پیشگاه خداوند مسئولیت دارد!^۱ مقام معظم رهبری نیز ضمن تأکید بر رعایت مسائل بهداشتی و عمل به دستورات پزشکی و این که انجام این توصیه ها مصداق «حسنه» است، مردم را به توسل و توجه به پروردگار فراخواندند و گفتند: «من توصیه می کنم همه دعای هفتم صحیفه ی سجّادیه را که دعای خیلی خوبی است، با توجه به معنا بخوانند و با این الفاظ زیبا از خدای متعال کمک بخواهند!»

ششم؛ مگر کسی ادعا کرده در شهر مقدس بلانمی آید؛ مکه مقدس ترین شهر و حتی خود کعبه با منجنيق هدف قرار گرفت و یا حرم امام رضا علیه السلام توسط روس ها به توپ بسته شد و در حرم ایشان بمب منفجر شد

۱. سخنان ایشان از شبکه های مختلف سیما پخش شد و بر روی سایت ایشان هم قرار گرفته است.

شبهه: مگر این جا کشور امام زمان و اهل بیت (علیهم السلام) نیست؟! پس این همه بلا و مصیبت عمومی در غرب و شرق و جنوب و شمال آن برای چیست؟! چگونه می توان این ها را تبیین کرد؟

پاسخ:

یکم؛ نظام جهان بر پایه زنجیره اسباب و مسببات سامان گرفته و جریان دارد. در این نظام هر معلولی علت یا عللی دارد. حوادث طبیعی، چه سودمند و چه زیان بار، دارای زمینه ها و عللی است که از آن تخلف نمی کند. چه کشوری که مردم آن به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) اعتقاد دارند و چه کشورهایی که چنین اعتقادی ندارند. البته علل حوادث در علت های مادی منحصر نیست و بسیاری از حوادث طبیعی زمینه های و علل معنوی هم دارد؛ هر چند علل معنوی همواره توسط علل مادی اثر می کند. مثلاً بی اعتنائی به امور اخلاقی، ظلم ها و حق کشی های فراگیر، ممکن است موجب کاهش باران و خشک سالی شده و از این راه بر رشد منفی نیازمندی های غذایی یک جامعه تأثیر منفی بگذارد. بر این اساس سنت های الهی در همه جای جهان به یک منوال است و استثنایی در آن نیست. حتی در اموری که ما آن را استثنا می پنداریم، باز بر اساس سنت و سببی انجام می گیرد. اعتقاد به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به همراه عمل به ارزش های مورد رضایت آن امام یقیناً موجب بروز و ظهور خیرهای معنوی فراوان می شود. حتی ممکن است با دعای آن حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف) برخی از بلاهای بنیان کن از جامعه مهدوی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) برطرف شود؛ اما این اعتقاد و ارتباط به معنی این نیست که چنین کشور و جامعه ای یک سره از دیگر کشورها متفاوت شده و سنت های دیگری بر آن حاکم می شود. در دوران حیات پیامبر و حکومت امام علی (علیهما السلام) هم با وجود این که پیامبر و امام (علیهما السلام) در میان امت حضور دارد، حضورشان از پیدایش شکست ها، تنگناها و مشکلاتی که به صورت طبیعی یا در اثر کوتاهی ها و خطاهای انسانی پدید می آید، جلوگیری نکرده است. دوم؛ بلاها، مصیبت ها و شرور لازمه عالم مادی است و حذف مطلق شرور از صحنه زندگی انسان مساوی با فانی شدن نظام عالم مادی است. فارابی، فیلسوف بزرگ اسلامی، در این باره می گوید: «خدا که در قدرت و حکمت و علم خود تام است، تمامی افعال او کامل و بدون نقص و عیب است و آفات و شروری که بر اشیای طبیعی عارض می شود، ضروری عالم ماده و

طبیعی است. عالم ماده، نمی‌تواند خیر محض را بپذیرد.^۱ با توجه به این مطلب تصور این که ایران چون کشوری اسلامی و شیعی و مورد عنایت اهل بیت (علیهم السلام) و امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است، باید از هرگونه بلا، مصیبت و شری در امان باشد، تصویری نادرست است؛ مکه مکرمه و خانه خدا (کعبه) که مقدس‌ترین مکان اسلامی است، بارها گرفتار سیل شده و خانه خدا ویران گشته است. حال کسی نگفته که چون کعبه در مکه قرار دارد، نباید سیل آن جا را خراب کند! هیچ‌گاه تقدس اماکن، نقش پیش‌گیرانه انسان‌ها در مقابله با بلاها را از بین نبرده و نخواهد برد. درست است که کشور ایران نسبت به کشورهای دیگر بیش‌تر مورد عنایت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است و این امر در حوادث بسیاری به اثبات رسیده، ولی این باعث نمی‌شود که از عوامل پیش‌گیری از بلاها غفلت ورزیم. درباره بیماری و ویروس کرونا نیز رعایت امور بهداشتی، پزشکی و روان‌شناسی در راستای نظام علی و معلولی است و رعایت آن بر همه انسان‌ها واجب است؛ هم چنان‌که توبه، دعا، توسل و پناه‌بردن به خداوند و اولیای پاکش نیز باید به صورت جدی مورد توجه قرارگیرد.

سوم؛ برخی از این بلاها و شرور از آزادی و اختیار انسان‌ها در عمل ناشی است. خداوند متعال به انسان نعمت آزادی و اختیار ارزانی داشته و خوبی‌ها و بدی‌ها را نیز به او الهام کرده است. هم‌چنین دستورهای سعادت‌بخشی را از طریق رسولان برای تکامل به انسان نازل فرموده است. برخی از انسان‌ها با اختیار خویش اعمال شرورانه‌ای انجام می‌دهند که لازمه آن، رنج و عذاب دیگران است؛ بنابراین برخی از شرور و بلاها از شرارت انسان‌ها حاصل می‌شود. درباره شیوع برخی بیماری‌ها مانند ایدز و ویروس کرونا نیز طبق تحقیقات برخی متخصصان، عامل این بیماری‌ها ارتباط نادرست انسان با حیواناتی نظیر میمون و خفاش است؛ بنابراین این‌گونه بیماری‌ها ناشی از خطای انسان‌هایی است که از اختیار خود سواستفاده می‌کنند! البته احتمال ساخت و انتشار ویروس‌هایی مثل کرونا توسط دشمنان بشریت هم وجود دارد که احتمال قابل‌اعتنایی است، ولی هنوز شواهد قوی و معتبری به سود آن وجود ندارد!

چهارم؛ تاریخ ایران مواردی به مراتب بحرانی‌تر از این هم داشته است، مانند

۱. فارابی، تعلیقات، تحقیق و مقدمه و پاورقی جعفر آل یاسین، ص ۴۶.

حمله مغلول، قحطی هایی که میلیونها نفر را از دنیا برد، بیماری وبا، جنگ های ظالمانه علیه شیعیان توسط شوروی، انگلستان و در دوران جمهوری اسلامی هم جنگ ۸ ساله، حکومت ظالمانی نظیر رضا شاه و محمدرضا شاه که خون خیلی کثیری از افراد را به ناحق ریختند ...

شبهه: چرا تقدیرهای بد همواره در کشورهای اسلامی وجود دارد و با کشورهای غربی بی‌خدا کاری ندارد؟! پاسخ:

یکم؛ جهان آفرینش سرشار از پدیده‌های مثبت و منفی است و هر پدیده‌ای از جمله رخداد‌های خوب و بد با عوامل خاص و متناسب خود مرتبط است؛ مثلاً حوادث طبیعی که از شرایط طبیعی و جغرافیایی ناشی می‌شود و به کشورهای اسلامی یا غیراسلامی ربطی ندارد؛ البته این امر هرگز به معنای نفی علل غیرمادی نیست. در بسیاری از رخدادها علاوه بر علل مادی، علل معنوی هم وجود دارد اما علل معنوی همواره آثار خود را از طریق علل مادی اعمال می‌کند. ضمن این‌که شرایط نامطلوب عمدتاً راه‌های برون‌رفت نیز دارد و می‌توان از تدبیرها و راهکارهای علمی مقابله با آن بهره جست.

دوم؛ صرف انتساب مردم یک جامعه به اسلام موجب نمی‌شود که سنت‌های الهی درباره آنان تغییرکنند و آن مردم از گزند حوادث جهان محفوظ و مستثنا باشند. برخی از شرور و بلاها و نیز خیرها و نعمت‌ها صرفاً ناشی از قرارگرفتن کشور یا منطقه‌ای در شرایط خاص اقلیمی است. البته بسیاری از زمینه‌ها و علل خیرات و شرور به رفتارهای انسان‌ها وابسته است و در این خصوص تفاوتی میان مسلمان و نامسلمان نیست. مثلاً نظم، سخت‌کوشی، علم‌آموزی، برنامه‌ریزی، آینده‌نگری، حق‌طلبی، اتحاد و انسجام اجتماعی و غیره، زمینه و عامل بسیاری از خیرهای عمومی و خصوصی است. حال اگر مسلمانان به این امور بی‌توجه باشند، طبیعتاً از آثار مثبت آن نیز محروم شده و به پیامدهای منفی فقدان آن گرفتار می‌شوند. گرفتاری‌های مردم در کشورهای اسلامی در بسیاری از موارد از بی‌اعتنایی به سنت‌های الهی و عمل نکردن به فرمان‌های دین است؛ نه ناشی از مسلمان بودن آن‌ها.

سوم؛ این ادعا که اکثر اتفاقات بد همواره در کشورهای اسلامی رخ می‌دهد، ناشی از بی‌اطلاعی از اخبار و حوادث جهان است. به‌عنوان مثال مهم‌ترین مسأله‌ای که در هفته‌های اخیر ذهن جهان را به خود مشغول کرده، گسترش ویروس کرونا است که منشأ آن کشور چین است؛ کشوری که به لحاظ اعتقادی، یک کشور بی‌خدا و حتی ضدخدا محسوب می‌شود. نمونه‌های دیگری از این حوادث که اخیراً در کشورهای غربی و شرقی غیرمسلمان مشاهده شده است، عبارت است از: آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌های استرالیا که علاوه بر از بین آفت چند میلیون هکتار و کشته شدن افراد پرشمار،

موجب مرگ یک میلیارد جانور و انقراض بیش از ۳۰ گونه گیاهی و جانوری و خسارت‌های مالی فراوان دیگر شد، طوفان‌های سهمگین (مثل طوفان‌های مایکل، کاترینا، دوریان، اپال، ایزابل، هوگو، جین، آیسون، فرانسیس، ریتا و ...) در آمریکا که هرساله موجب تلفات جبران‌ناپذیری در این کشور می‌شود، زمین لرزه‌ها و سونامی‌های وحشتناک در ژاپن که جدیدترین نمونه مخرب آن، زمین لرزه و سونامی ۲۰۱۱ توهوکوبود، زمین لرزه هائیتی در سال ۲۰۱۰ بیش از ۳۰۰ هزار کشته، فوران آتش فشان گواتمالا در سال ۲۰۱۸ با نزدیک به ۵۰۰ نفر کشته و خسارت‌های فراوان، آتش‌سوزی جنگل‌های کالیفرنیا در سال ۲۰۲۰ که ده‌ها کشته و نابودی ده‌ها هزار هکتار جنگل و خانه مسکونی را به دنبال داشت و ... آن‌چه در این‌جا اشاره شد نمونه‌ای از حوادث وحشت‌ناک در کشورهای غیرمسلمان بود که انگاره غلط اختصاص بلاها و مصیبت‌ها به کشورهای اسلامی را نقض می‌کند.

چهارم؛ اگرچه بسیاری از کشورهای اسلامی درگیر حوادث و بلاهای غیرطبیعی هم چون جنگ است، اما ریشه‌یابی دقیق بسیاری از این حوادث حاکی از این است که کشورهای غیرمسلمان و به ویژه کشورهای غربی، عامل اصلی و یا حداقل آتش‌افروز و حامی این جنگ‌ها بوده‌اند؛ به‌عنوان مثال ملت مسلمان فلسطین در شرایطی درگیر جنگی خانمان‌سوز و آوارگی ۷۰ ساله است که عامل اصلی این جنگ، سیاست‌های استعماری قدرت‌هایی هم چون آمریکا و انگلیس در کوچاندن یهودیان آواره به سرزمین فلسطین و اخراج مردمان اصلی این سرزمین از خانه خود بوده است. هم‌چنین جنگ‌های خانمان‌سوز منطقه هم چون جنگ سوریه، یمن، عراق و ... همه ریشه در سیاست‌های غلط نظام سلطه جهانی دارد. آمریکا و دیگر قدرت‌های استکباری با ایجاد و حمایت از گروهک‌های دست‌ساخته‌ای همچون داعش، طالبان، القاعده و غیره یا تحریک برخی کشورهای زیاده‌خواه هم چون عربستان و امارات، منطقه را درگیر جنگ و خشونت نموده‌اند!

شبهه: در زمان قاجار (۱۹۰۳ م)، بیماری وبا در کربلا شیوع پیدا کرد و با وجود بستن مرز ایران و کربلا توسط شاه قاجار، آیت الله ممقانی با این اقدام مخالفت کرد و با باز شدن مرزها، این بیماری از کربلا به ایران منتقل شد و جان صدها نفر را گرفت!

پاسخ:

یکم؛ در سال (۱۹۰۴ م-۱۳۲۵ ه.ق) هیچ گزارش دقیقی از وبا در ایران ثبت نشده و آخرین گزارش وبا در سال (۱۸۸۸ م-۱۳۰۹ ه.ق) بوده است. اما گزارشی که از سال ۱۹۰۵ م از نجف آمده است گویای حقیقتی کاملاً عجیب و برخلاف این شبهه است. وبا در نجف باعث مرگ روزانه ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر شد و با اندکی تاخیر به کربلا رسید، علمای عتبات در راس آنها آخوند خراسانی و صاحب عروه با پافشاری برای ساخت بیمارستان در نجف و نوشتن تعداد زیادی از کتب در راستای پیشگیری و مراقبت باعث کاهش شیوع آن در سالهای بعد شدند.^۱

دوم؛ بارها وبا در ایران شیوع یافته و جان صدها هزار نفر را گرفته و ارتباط به زمان خاصی ندارد. نخستین بار در سال ۱۲۲۲ ه و سپس در سال ۱۲۲۱ ه محدود آذربایجان و ایروان بوده و به بوشهر، شیراز، اصفهان، یزد و کاشان سرایت کرده و جان صدها نفر را گرفته است (اعتماد السلطنه، مرآت البلدان، ج ۱، ص ۵۳۱). پس از آن و باری دیگر در سال ۱۲۳۶ و ۱۲۵۲ و ۱۲۵۹ ه این بیماری در تهران شیوع یافت و در نهایت حکم قرنطینه در سال ۱۲۶۷ وسط امیرکبیر صادر شد (آدمیت، فریدون، امیرکبیر و ایران، ص ۲۳۶) باری دیگر در سال ۱۲۶۹ و ۱۲۷۳ ه وبا سراسر ایران را فراگرفت و جان صدها هزار نفر را گرفت. پس از آن نیز در سال ۱۲۸۴ ه وبا شیوع یافته و جان مردم زیادی را گرفت تا این که در سال ۱۲۸۷ ه قحطی پدیدار شد و متاثر از آن و در سال ۱۲۹۴ ه وبا در گیلان شیوع یافت و جان ۱۲ هزار نفر را گرفت. در سال ۱۲۰۷ ه وبا در کرمانشاه شیوع یافت و تلفات آن به نسبت وباهای قبلی کم تر بود. آخرین وبا در سال ۱۳۰۹ ه بود که از بادکوبه آغاز شد و سمنان و دامغان و تهران را دربر گرفت. سوم؛ مگر مراجع عظام تقلید با بسته شدن حرم حضرت معصومه (سلام الله علیها) و قرنطینه قم مخالفت کرده اند؟ آنان اعلام کردند که حتی در شرایطی که احتمال ضرر جانی در خصوص ابتلا به بیماری کرونا باشد، سفر به

۱. جهت مطالعه بیشتر به کتاب بازسازی تاریخ فراموش شده، نوشته علی موجانی رجوع فرمایید.

استان قم حتی به نیت ادای نذر حرام است. وزیرمحترم بهداشت نیز شایعه مخالفت مراجع با قرنطینه قم را بارها تکذیب کرده است.

شبّه: چرا این قدر روی اجتماعات مذهبی حساسیت دارید؟ این همه آدم عروسی می‌گیرند، به باشگاه می‌روند، این اجتماعات اشکالی ندارد؟

پاسخ:

یکم؛ ما دغدغه تکلیف شرعی و اخلاقی مان را داریم، به ویژه وقتی پای جان انسان‌ها در میان است و بسیاری از افراد نیز چنین دغدغه ای ندارند. دوم؛ متدینین باید الگوی دیگران باشند نه این‌که با کار غلط آنان همراهی کنند.

سوم؛ رفتارهای متدینین به پای دین و دین‌داران و مسجدی‌ها و هیئتی‌ها نوشته می‌شود و وسیله‌ای برای هجمه به مقدسات و شعائر دینی تلقی می‌گردد، درحالی‌که کار دیگران به پای خودشان نوشته می‌شود نه عقیده‌شان! چهارم؛ توصیه به خودداری از تشکیل اجتماعات و برپایی مجالس، با هدف محدودکردن چرخه انتقال ویروس در جامعه انجام می‌شود، هم‌چنان‌که مدارس و دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه با همین هدف تعطیل شده‌است و امکان خانه‌نشین کردن همه مردم عملاً وجود ندارد.

به همین دلایل، اگر اجتماعات مذهبی توسط خود متدینین در شرایط فعلی لغو شود و شعائر مذهبی به محیط خانه و خانواده منتقل شود، هم به سلامت جسمی جامعه کمک می‌کند و هم به باورهای دینی جامعه.

پنجم؛ گذشته از این همواره اعیاد بزرگ شیعیان بهترین تاریخ برای برگزاری مراسمات عقد و عروسی بوده است؛ اما با توجه به شیوع کرونا خیل عظیمی از جوانان مراسماتی که از ماه‌ها قبل برنامه‌ریزی کرده بودند که در ایام اعیاد شعبانیه، عید مبعث، میلاد امیرالمومنین و ... برگزار نمایند را جهت حفظ جان مردم لغو کردند.

شبهه: مگر مجلس اهل بیت (علیهم السلام) با جاهای دیگر قابل قیاس است؟ آیا مجلس اهل بیت (علیهم السلام) خودش شفاخانه نیست؟

پاسخ:

یکم؛ روشن است که مجالس شادی و عزای اهل بیت (علیهم السلام) دارای فضایل و برکاتی غیرقابل انکار است و به همین خاطر توصیه می شود در شرایط فعلی، این مجالس را در محیط خانه و خانواده برپا کنیم تا از فضایل و برکات آن محروم نشویم.

دوم؛ در آیات و روایات تاکید شده است که نظام آفرینش برمدار اسباب و مسببات است و اراده خدا نیز از مجرای همین نظام آفرینش محقق می شود. طبعاً معجزات استثناست و جز در مواردی که حکمت الهی اقتضا کند صورت نمی گیرد و گرنه خانه کعبه توسط سپاه یزید ویران نمی شد و ائمه (علیهم السلام) با زهر مسموم نمی شدند و زائران حرم امام هشتم (علیه السلام) در انفجار حرم تکه تکه نمی شدند.

سوم؛ قرار نیست دعا و توسل، جای دارو و درمان را بگیرد؛ چنان که اهل بیت (علیهم السلام) در عین سفارش به ذکر و دعا، بر مراقبت از سلامت بدن و مراجعه به طبیبان هنگام بیماری تاکید کرده اند. در روایت است اگر کسی بیماری خود را از طبیبان پنهان کرد، به بدن خویش خیانت کرده است. خود ائمه معصومین (علیهم السلام) بارها و بارها به طبیبان مراجعه کرده اند.

چهارم؛ درست است که مسجد و مجالس اهل بیت علیهم السلام مقدس است اما تنهایی دلیلی بر عدم رعایت نکات لازمه را نمی نماید. برای مثال امیرالمومنین در هنگام نماز و یکی از بهترین مساجد عالم، ضربت خوردند. حتی در دوران جمهوری اسلامی نیز شهدای زیادی در هنگامه نماز مورد سوء قصد و ترور قرار گرفتند مانند شهدای محراب، نماز جمعه تهران و ترور رهبری در مسجد ابوذر و ...

به همین دلایل، نمی توان به بهانه توسل به اهل بیت (علیهم السلام) و با استناد به معجزات مجالس ایشان، نسبت به سلامت خود و سایر دوستان اهل بیت (علیهم السلام)، سهل انگاری کنیم.

شبهه: طبق آیه تطهیر، اهل بیت (علیهم السلام) مطهر هستند و ویروس و میکروب در حرم آن‌ها وجود ندارد؛ پس رعایت بهداشت و بستن در حرم معنا ندارد!

پاسخ:

یکم؛ خود اهل بیت (علیهم السلام) مطهرند، نه وسایل منتسب به آن بزرگواران. به عنوان مثال شمشیر ذوالفقار وقتی به خون کفار آغشته می‌شد، آیا چون منسوب به حضرت (علیه السلام) بود نیاز به تطهیر نداشت؟ و یا اگر ضریح ائمه اطهار (علیهم السلام) خونی شود یا بچه‌ای در حرم ادرار کند نیاز به تطهیر نیست؟

دوم؛ حتی خود اهل بیت (علیه السلام) بیش‌تر از همه نسبت به دستورات ظاهری اسلام مبنی بر رعایت بهداشت بر بدن خود اهتمام داشتند. روایت زیر یکی از آن موارد است که نشان می‌دهد شبهه مذکور از القائنات شیطان است. شیخ طوسی به سند خود از حرث بن یعلی بن مره و او از پدرش و او از جدش نقل کرده است که:

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ يَأْتِنَاهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَرَ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَمَّا فُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَمِعْنَا صَوْتًا فِي الْبَيْتِ أَنْ نَبِيِّكُمْ ظَاهِرٌ مُطَهَّرٌ فَأَذْفَنُوهُ وَ لَا تَعَسَلُوهُ قَالَ فَرَأَيْتُمْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَعَا فَقَالَ: أَحْسَبُ عَدُوَّ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَمَرَنِي بِغُسْلِهِ وَ كَفْنِهِ وَ دَفْنِهِ وَ ذَا سُنَّةٍ!

«چون رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) وفات یافت، حضرت را با پارچه‌ای پوشاندند؛ ایشان زیر پارچه قرار داشتند و حضرت علی (علیه السلام) کنار حضرت صورت خود را بر کف دست ایشان گذاشته بود و باد، کنار پارچه را بر صورت حضرت علی (علیه السلام) می‌زد. راوی گفت: مردم بردر خانه و در مسجد، فریاد می‌زدند و گریه می‌کردند؛ ناگاه از میان خانه صدایی شنیدیم (ابلیس) که می‌گفت: پیامبران پاک و پاکیزه است، او را نشوید و دفنش کنید. راوی گفت: حضرت علی (علیه السلام) را دیدم که با نگرانی سرش را بلند کرد و فرمود: خفه شوای دشمن خدا! خود حضرت، غسل و کفن و دفنش را به من سپرده و این، سنت است.»

شبهه: اگر حرم بسته شود اقبال مردم به اهل بیت (علیه السلام) به مرور زمان کم خواهد شد و این به ضرر شیعه است!

پاسخ:

یکم؛ اتفاقاً برعکس است و اقبال بیش ترمی شود و مردم قدر نعمت مسجد و حرم و هیئت را بیش ترمی دانند؛ زیرا در حال حاضر مانند ماهی در آب بودیم؛ همان طور که وقتی عاشق مدتی محدود از معشوق دور باشد برای دیدار محبوب لحظه شماری می کند. آیا سال هایی که صدام نمی گذاشت مومنین به کربلا مشرف شوند، باعث شد میل به تشریف به کربلا کم شود؟ آیا تعطیلی مراسم عزاداری در دوران پهلوی، رغبت مردم را نسبت به این مراسم کاهش داد؟

